

Varsinais-Suomen
Maakunta
ennuste
vuodelle 2019

1. Johdanto

Yrittäjät edelleen optimistisia alkaneen vuoden talousodotuksissaan

Vuoden 2019 Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen tulok-
sista välittyy, että yrittäjien talousodotukset ovat viime vuotta
varautuneempia. Talousodotuksissa viime vuonna nähtävissä
ollut hidastuminen on kääntynyt tänä vuonna talousodotus-
ten lievään laskuun. Siitä huolimatta Maakuntaennusteessa
käytettävillä kaikilla mittareilla mitattuna varsinaissuomalaiset
yrittäjät ovat edelleen optimistisia alkaneen vuoden talousodo-
tuksissaan. Maakuntaennusteen tulosten perusteella voidaan
arvioida, että yritysten liikevaihto, kannattavuus, henkilöstön
määrä ja investoinnit kasvavat kokonaisuudessaan Varsinais-
Suomessa, joskin kasvu on hieman alhaisempaa kuin viime
vuonna.

Varsinais-Suomen Yrittäjät on vuodesta 1993 lähtien kar-
toittanut jäsenkuntansa arvioita tulevan vuoden suhdanneo-
dotuksista. Vuodesta 1999 lähtien yrittäjäjärjestön yhteistyö-
kumppanina Maakuntaennusteen toteutuksesta ovat vastanneet
varsinaissuomalaiset Osuuspankit. Maakunnan merkittävin yri-
täjäpankki, Osuuspankki, tuo Maakuntaennusteen laatimiseen
muun muassa asiantuntemuksensa rahoitus- ja vakuutusasi-
oissa. Tämänkertainen ennuste on jo 20. varsinaissuomalaisten
Osuuspankkien ja Varsinais-Suomen Yrittäjien yhteistyönä syn-
tynyt talousennuste ja 26. Varsinais-Suomen Maakuntaennuste
kautta aikojen.

Varsinais-Suomen Maakuntaennuste laaditaan vuosittain
siten, että tulokset voidaan esitellä mahdollisimman tuoree-
na heti vuoden alussa. Kutsu vuoden 2019 Varsinais-Suomen
Maakuntaennusteen kyselyyn lähetettiin sähköpostilla Varsinais-
Suomen Yrittäjien niille 7 556 jäsenelle, jotka ovat antaneet
sähköpostiosoitteensa Varsinais-Suomen Yrittäjien käyttöön. Ky-
sely tehtiin 1.-15.11.2018 Internet-kyselynä suomen ja ruotsin
kielillä. Vastaukset saatiin 754 yrittäjältä eli kyselyn vastauspro-
sentti oli tänä vuonna 10 prosenttia. Kyselylomake sisältää vuo-
sittain toistuvien vakiokysymysten lisäksi vaihtuvia, yrittäjille ajan-
kohtaisia joko valtakunnallisesti tai paikallisesti mielenkiintoisia
aiheita.

Maakuntaennustetta varten vastaajayritykset on jaettu nel-
jään eri kokoluokkaan. Näitä ovat yksinyrittäjät, erittäin pienet
yritykset (2-9 työntekijää), pienet yritykset (10-49 työntekijää)

sekä keskikokoiset ja suuret yritykset (yli 50 työntekijää). Varsi-
nais-Suomen yrityksistä 99,8 prosenttia on pk-yrityksiä. Tämä
vastaa koko maan keskiarvoa.

Kyselylomakkeessa vastaajia pyydettiin valitsemaan yrityk-
sen päätoimiala seitsemän vaihtoehdon joukosta.

Tyypillisin kyselyyn vastannut yritys oli, kuten aiempinakin
vuosina, 2-9 henkilöä työllistävä, Turun seudulla toimiva palve-
lualan yritys. Alle 10 henkilöä työllistäviä yrityksiä edustaa 84
prosenttia vastaajista. Maakuntaennusteen vastaajien profiileissa
on vuosittain vain pieniä muutoksia.

Eniten vastauksia kyselyyn tuli Turusta (230 vastausta, 31 %
kaikista vastaajista), Salosta (94 vastausta, 13 % kaikista vastaajis-
ta), Kaarinasta (61 vastausta, 8 % kaikista vastaajista), Raisiosta (42
vastausta, 6 % kaikista vastaajista) ja Liedosta (34 vastausta, 5 %
kaikista vastaajista). Kymmenen eniten vastauksia keränneen kun-
nan joukossa ovat myös Loimaa, Naantali, Masku, Parainen, Uu-
sikaupunki ja Kemiönsaari (Uudestakaupungista ja Kemiönsaarelta
on yhtä paljon vastaajia).

Raportissa on tulosten esittämisessä käytetty prosentti-
osuuksien ja niiden muutosten lisäksi saldolukuja. Saldoluku
saadaan vähentämällä myönteisten vastausten prosenttiosuu-
desta kielteisten vastausten prosenttiosuus. Saldoluku voi vaih-
della -100 ja +100 välillä. Positiivinen saldoluku tarkoittaa opti-
mistista ja negatiivinen saldoluku pessimististä talousnäkömää.

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen toteuttamissuunni-
telman on laatinut alun perin Turun kauppakorkeakoulun PK-
Instituutti. Kyselyn toteuttamisesta ja viestinnästä vastaa Var-
sinais-Suomen Yrittäjien ja Varsinais-Suomen Osuuspankkien
kumppanina Eurofacts Oy.

Maakuntaennusteen laadintaan osallistuneiden yritysten profiili:

(Suluissa muutokset prosenttiyksiköissä
viime vuoteen verrattuna)

Sijainti:

Turun seutu	63 %	(+3)
Salon seutu	14 %	(-1)
Vakka-Suomi	8 %	(-2)
Loimaan seutu	9 %	(+1)
Turunmaa	6 %	(-1)

Toimiala:

Palvelut	45 %	(-3)
Kauppa	16 %	(+1)
Rakentaminen	17 %	(+2)
Teollisuus	10 %	
Kuljetus	6 %	
Maa-, kala- ja riistatalous	3 %	
Tietotekniikka	3 %	(+1)

Työntekijämäärä:

Yksinyrittäjät	35 %	(-4)
Erittäin pienet yritykset (2-9)	49 %	(+2)
Pienet yritykset (10-49)	13 %	(+1)
Keskikokoiset ja suuret yritykset (50-)	3 %	(+1)

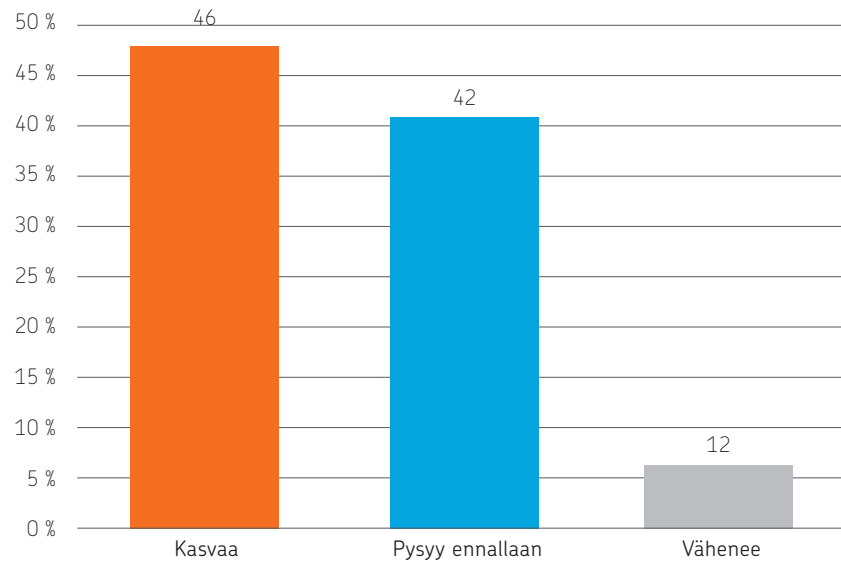
Varsinais-Suomen
Maakunta
ennuste
vuodelle 2019

Yhteistyössä
Varsinais-Suomen Yrittäjät ja
Varsinais-Suomen Osuuspankit
Toimitus Eurofacts Oy

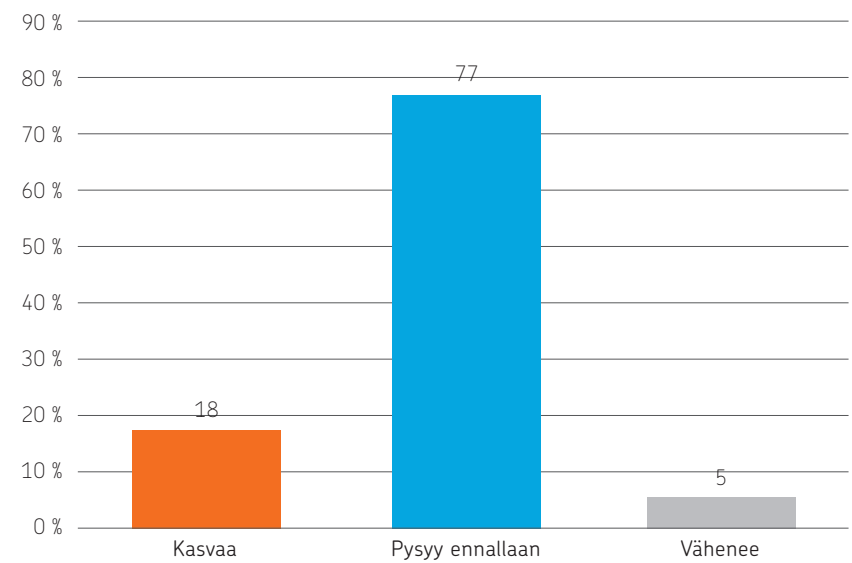

Varsinaissuomalaisten yritysten talousodotukset vuodelle 2019

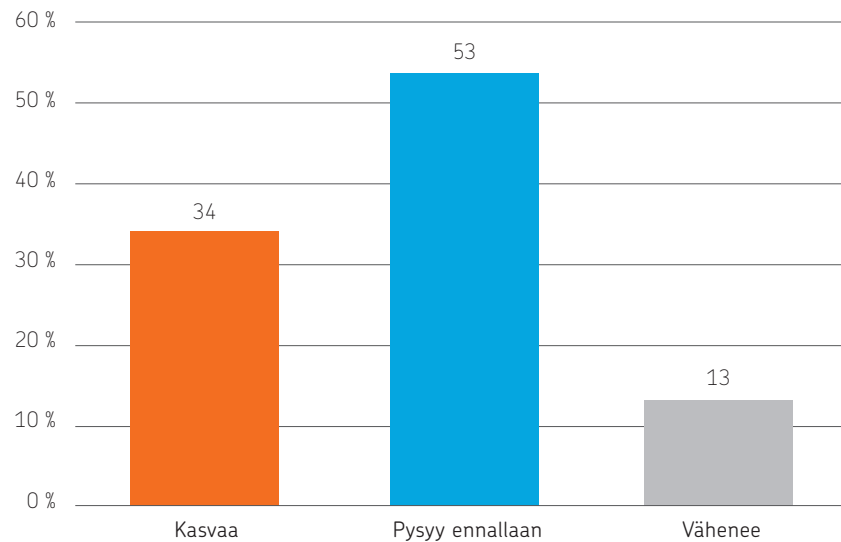
Liikevaihto-odotukset

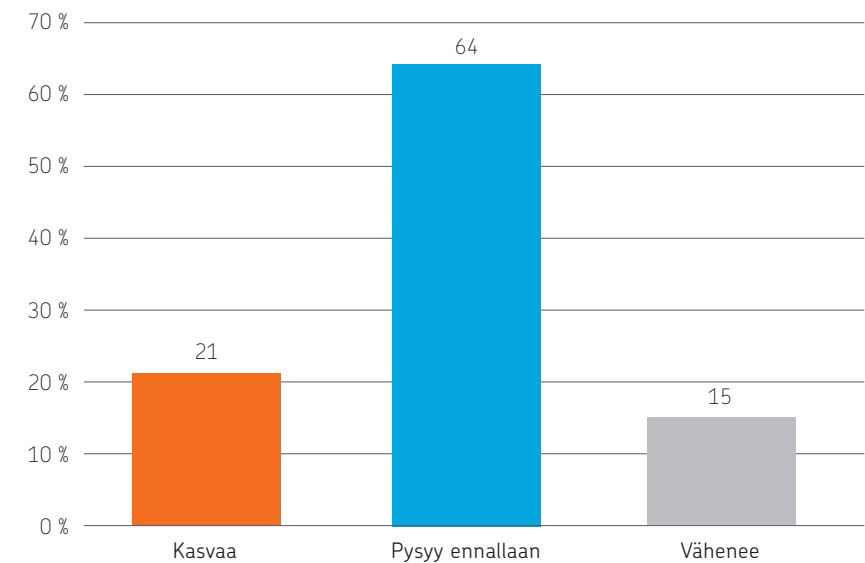
Henkilöstön määrän odotukset

Kannattavuusodotukset

Investointiaikeet

2. Pk-yritysten talousodotukset Varsinais-Suomessa vuonna 2019

2.1. Yritykset ennakoivat viimevuotista hitaampaa kasvua

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen tulokset kertovat, että varsinaissuomalaiset yrittäjät ovat edelleen optimistisia talousodotuksissaan, vaikka kasvun ennakoidaan olevan viimevuotista alhaisempaa. Näin ollen kolme edellistä vuotta jatkuneet talouden kasvuodotukset näyttävät Maakuntaennusteen tulosten pohjalta ottaneen askeleen taaksepäin tänä vuonna Varsinais-Suomessa. Talousodotukset ovatkin viimevuotista heikkomat niin liikevaihto-odotuksilla, kannattavuusodotuksilla, henkilöstön määrän odotuksilla ja investointiaikeilla mitattuna. Varsinaissuomalaiset yrittäjät ovat kuitenkin edelleen talousodotuksissaan 2010-luvun toiveikkaimpien vuosien tuntumassa.

Liikevaihto-odotusten saldoluku 34 on laskenut viime vuodesta 4 yksikköä. Edelleen kuitenkin 46 prosenttia vastaajista ennakoivat liikevaihtonsa nousevan ja vain 12 prosenttia ennakoivat liikevaihtonsa laskua. Myös kannattavuusodotuksissa on laskua viime vuoteen verrattuna. Kannattavuusodotusten saldoluku 21 on laskenut 7 yksikköä viime vuodesta. Varsinaissuomalaisista yrittäjistä 34 prosenttia arvioi kannattavuutensa kohenevan tänä vuonna samalla, kun 13 prosenttia arvioi kannattavuutensa heikkenevän. Henkilöstöodotuksissaan varsinaissuomalaiset yrittäjät ovat lähes yhtä toiveikkaita kuin viime vuonna, kun saldoluussa 13 on vain yhden yksikön lasku viime vuoteen verrattuna. Noin viidennes yrittäjistä ennakoivat henkilöstömääränsä kasvavan ja vain 5 prosenttia arvioi henkilöstömääränsä pienevän. Viime vuonna varsinkin korkealla olleet investointiaikeet ovat heikentyneet tänä vuonna ja investointiaikeiden saldoluku 6 on laskenut 6 yksiköllä viime vuodesta. Talouden kasvuodotusten hienoisesta laskusta huolimatta ovat talousodotukset kuitenkin positiivisia kaikilla kysytyillä mittareilla mitattuna ja myönteisen talouskehityksen voidaan ennakoita jatkuvan tänäkin vuonna Varsinais-Suomessa.

Liikevaihto-odotukset ovat tänä vuonna samalla tasolla kuin vuonna 2017 eli kolmanneksi korkeimmalla 2010-luvulla. Kannattavuusodotukset ja investointiodotukset ovat tämän vuosikymmenen neljänneksi korkeimmat ja odotukset henkilöstön

määrän kehityksestä toiseksi korkeimmalla tasolla ja aivan viime vuoden odotusten tuntumassa.

2.2. Turunmaalla ja Turun seudulla myönteisimmät talousodotukset

Seutukuntaakohtaisessa vertailussa Turun seudun yleisesti hyvänä pidetty tilanne heijastuu myös yrittäjien vastauksista. Myönteisimmissä odotuksissa ovat kuitenkin turunmaalaiset yrittäjät muilta osin kuin henkilöstömääränsä kehityksen suhteen. Kaikissa seutukunnissa yrittäjien talousodotukset ovat optimistisia Loimaan seutukunnan yrittäjien investointiaikeita lukuun ottamatta.

Eniten liikevaihdon kasvua ennakoivat Turunmaalla toimivat yrittäjät. Turunmaan liikevaihto-odotusten saldoluku on 51 (+4 yksikköä viime vuodesta). Turunmaan liikevaihto-odotuksia kuvaava saldoluku on niin ikään noussut eniten koko maakunnassa. Turun seudulla liikevaihto-odotusten saldoluku on 37 (+1 yksikkö viime vuodesta). Muissa seutukunnissa liikevaihto-odotukset ovat laskeneet viime vuoteen verrattuna. Salon seudun saldoluku on 32 (-11 yksikköä viime vuodesta) ja Loimaan seudun saldoluku on 21 (-11 yksikköä viime vuodesta). Heikoimmat liikevaihdon kasvuodotukset ovat Vakka-Suomessa, jossa saldoluku 17 on myös laskenut eniten (-20 yksikköä viime vuodesta).

Kannattavuusodotuksissaan toiveikkaimpia ovat niin ikään Turunmaalla toimivat yrittäjät ja toiseksi toiveikkaimpia Turun seudulla toimivat yrittäjät. Kannattavuusodotusten saldoluku on Turunmaalla 34 (-4 yksikköä viime vuodesta) ja Turun seudulla 24 (-4 yksikköä viime vuodesta). Vakka-Suomi on ainoa seutukunta, jossa kannattavuusodotukset ovat kohonneet viime vuodesta. Vakka-Suomen kannattavuusodotusten saldoluussa 21 on 1 yksikön nousu viime vuoteen verrattuna. Eniten kannattavuusodotukset ovat laskeneet Salon seudulla, jossa kannattavuusodotusten saldoluku on 12 (-23 yksikköä viime vuodesta). Heikoimmat kannattavuusodotukset ovat Loimaan seudulla, jossa kannattavuusodotusten saldoluku on 5 (-18 yksikköä viime vuodesta).

Henkilöstön määrä näyttää Maakuntaennusteen tulosten pohjalta kasvavan Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyrityksissä viime vuodesta Loimaan ja Turun seuduilla. Molemmissa seutukunnissa henkilöstöodotuksia kuvaava saldoluku on 16. Loimaan seudulla se on noussut 7 yksikköä ja Turun seudulla

2 yksikköä viime vuodesta. Salon seudulla henkilöstöodotukset ovat säilyneet ennallaan ja henkilöstöodotusten saldoluku 11 on sama kuin viime vuonna. Turunmaalla ja Vakka-Suomessa henkilöstöodotusten saldoluku on molemmissa 7 ja se on laskenut molemmissa viime vuodesta myös saman verran eli 8 yksikköä.

Varsinaissuomalaisien yritysten voidaan ennakoita jatkavan investointejaan myös tänä vuonna Loimaan seutua lukuun ottamatta, jossa investointiaikeiden saldoluku on -8 (-25 yksikköä viime vuodesta). Turun seudulla investointiaikeet ovat pysyneet samalla tasolla kuin viime vuonna ja investointiaikeiden saldoluku on 9. Muissa seutukunnissa investointiaikeet ovat laskeneet viime vuodesta. Turunmaalla investointiaikeet ovat maakunnan korkeimmat, mutta investointiaikeiden saldoluku 13 on laskenut 8 yksikköä. Vakka-Suomessa investointiaikeiden saldoluku on 4 (-9 yksikköä viime vuodesta) ja Salon seudulla 2 (-10 yksikköä viime vuodesta).

2.3. Liedon ja Naantalien yrittäjät toiveikkaimpia talousodotuksissaan

Maakuntaennusteissa on perinteisesti verrattu Turun ja sen suurimpien naapurikuntien kuntakohtaisia tuloksia. Turun rinnalla talousalueen sisäisessä tarkastelussa ovat mukana Kaarinan, Liedon, Naantalien ja Raision yrittäjien talousodotukset.

Toiveikkaimpina alkavaan vuoteen talousodotuksissaan lähtevät naantalilaiset ja lietolaiset yrittäjät. Liedossa talousodotukset ovat kasvaneet kaikilla mittareilla mitattuna, kun taas Naantalissa yrittäjät ovat muita toiveikkaampia liikevaihto-odotustensa ja henkilöstönsä määrän suhteen.

Naantalissa liikevaihto-odotukset ovat muita Turun alueen kuntia korkeammalla, kuten viime vuonna. Saldoluussa 48 on 1 yksikön lasku viime vuoteen verrattuna. Liedossa liikevaihto-odotukset ovat nousseet eniten ja saldoluussa 44 on peräti 11 yksikön nousu. Myös Kaarinassa yrittäjät arvioivat liikevaihtonsa kehittyvän viime vuotta paremmin, kun liikevaihto-odotusten saldoluku 36 on noussut 3 yksikköä. Turussa tilanne säilyneen suunnilleen ennallaan ja liikevaihto-odotusten saldoluku 38 on laskenut 2 yksikköä. Sen sijaan Raisiossa liikevaihto-odotukset ovat laskeneet merkittävästi viime vuodesta, kun saldoluussa 22 on peräti 24 yksikön pudotus viime vuoteen verrattuna.

Suotuisimmin kannattavuuttaan ennakoivat lietolaiset yrittäjät. Liedossa kannattavuusodotusten saldoluku 35 on noussut

21 yksikköä viime vuodesta. Myös Kaarinassa tunnelmat kannattavuusodotuksissa ovat hieman viime vuotta korkeammalla ja saldoluussa 23 on 1 yksikön nousu. Muissa kunnissa kannattavuusodotukset ovat laskeneet viime vuodesta. Turussa saldoluussa 25 on 8 yksikön pudotus, Naantalissa saldoluku 24 on laskenut 9 yksikköä ja Raision saldoluussa 17 on 11 yksikön lasku viime vuoteen verrattuna.

Naantali ja Lieto ovat muita toiveikkaampia myös henkilöstöodotustensa suhteen. Naantalissa henkilöstöodotusten saldoluku 28 on noussut 17 yksikköä ja Liedossa saldoluussa 24 on 8 yksikön nousu viime vuodesta. Myös Turussa henkilöstöodotukset ovat viimevuotista toiveikkaammat ja henkilöstöodotusten saldoluku 17 on noussut 4 yksikköä viime vuodesta. Kaarinassa henkilöstöodotusten saldoluku on 20 eli sama kuin viime vuonna. Raisiolaiset yrittäjät sen sijaan ennakoivat palkkaavansa vähemmän työntekijöitä kuin viime vuonna ja saldoluku 10 on laskenut viime vuodesta 7 yksikköä.

Investointiaikeet ovat korkeimmillaan Turussa ja Liedossa, jotka ovat ainoat Turun alueen kunnista, joissa investointiaikeet ovat nousseet viime vuodesta. Turussa investointiaikeet ovat Turun alueen korkeimmat tänä vuonna ja saldoluku 17 on noussut 6 yksikköä viime vuodesta. Liedossa investointiaikeiden saldoluku 15 on noussut 12 yksikköä viime vuodesta. Kaarinan saldoluku 9 on säilynyt samana kuin viime vuonna. Naantalissa investointiaikeet ovat laskeneet hieman viime vuodesta ja saldoluussa 8 on 3 yksikön lasku. Maakuntaennusteen tulosten pohjalta investointien kokonaismäärän voidaan ennakoita laskevan Raisiossa, jossa investointiaikeiden saldoluku -5 on laskenut 18 yksikköä viime vuodesta.

2.4. Uudenkaupungin alhaiset kasvuodotukset yllättävät

Kymmenen eniten vastauksia keränneen Turun seudun ulkopuolisen kunnan, Salon, Loimaan, Uudenkaupungin, Paraisten ja Kemiönsaaren, vertailussa huomio kiinnittyy Uudessakaupungissa toimivien yrittäjien muita kuntia heikompiin kasvuodotuksiin investointiaikeita lukuun ottamatta.

Eniten liikevaihtonsa kasvua ennakoivia yrittäjiä on viimevuotiseen tapaan Paraisilla, jossa liikevaihto-odotusten saldoluku on 52. Lähes yhtä korkeat kasvuodotukset ovat Kemiönsaarella, jossa liikevaihdon kasvuodotuksia kuvaava saldoluku on 50. Liikevaihdon kasvuodotukset ovat selvästi heikommat Salossa

(saldoluku 33), Loimaalla (saldoluku 23) ja Uudessakaupungissa (saldoluku 14).

Parainen saldoluulla 39 ja Kemiönsaari saldoluulla 27 nousevat viiden kunnan vertailussa toiveikkaimmiksi myös kannattavuusodotuksiltaan. Kannattavuuden kasvuodotuksissa seuraavana ovat Loimaa saldoluulla 19 ja Salo saldoluulla 14. Uusikaupunki jää viimeiseksi myös kannattavuuden kasvuodotuksissa saldoluulla 0.

Henkilöstön lisäyksiä on odotettavissa yrityksissä Loimaalla (saldoluku 15), Paraisilla (saldoluku 13) ja Salossa (saldoluku 11). Uudenkaupungin ja Kemiönsaaren saldoluku nolla enteilee, ettei henkilöstön määrä kokonaisuudessaan lisääny näissä kunnissa.

Kemiönsaarella investointiodotukset ovat korkealla ja investointiaikeita kuvaava saldoluku on 27. Myös Loimaalla (saldoluku 7), Uudessakaupungissa (saldoluku 5) ja Salossa (saldoluku 4) voidaan odottaa investointeja tänä vuonna. Sen sijaan Paraisten saldoluku nolla enteilee, etteivät investoinnit kokonaisuudessaan kasva Paraisilla.

2.5. Tietotekniikka-ala jälleen kasvuodotusten kärjessä

Toimialavertailussa tuloksia on vertailtu seitsemän toimialan välillä; kauppa, kuljetus, tietotekniikka, maa-, kala- ja riistatalous, palvelut, rakentaminen ja teollisuus. Toimialavertailussa kasvuodotukset ovat korkeimmat tietotekniikka-alan yrityksissä kannattavuusodotuksia lukuun ottamatta.

Liikevaihto-odotuksissa omassa luokassaan ovat tietotekniikka-alan yritykset. Liikevaihto-odotusten saldoluku 63 on kasvanut viime vuodesta 7 yksikköä. Myös teollisuusyritykset uskovat liikevaihtonsa kasvavan viime vuodesta. Teollisuudessa liikevaihto-odotusten saldoluku 41 on noussut 5 yksikköä viime vuodesta. Rakennusosalalla liikevaihto-odotusten saldoluku 38 on sama kuin viime vuonna. Kaupan alan saldoluussa 19 on 1 yksikön lasku viime vuoteen verrattuna. Palvelualalla saldoluussa 36 on 8 yksikön lasku. Edelleen kuitenkin lähes puolet (48 %) palvelualan yrityksistä ennakoivat liikevaihtonsa kasvua. Kuljetusalalla liikevaihdon kasvuodotukset ovat heikoimmalla tasolla tänä vuonna ja ne ovat toimialavertailussa myös laskeneet eniten, kun saldoluussa 16 on 11 yksikön lasku viime vuoteen verrattuna.

Kannattavuuden kasvuodotukset ovat tänä vuonna parantuneet vain teollisuudessa, jossa kannattavuuden odotetaan kehittyvän merkittävästi viimevuotista paremmaksi. Teollisuuden

kannattavuuden kasvuodotuksia mittaava saldoluku on 33 ja siinä on 16 yksikön nousu viime vuoteen verrattuna. Toiseksi korkeimmat kannattavuuden kasvuodotukset ovat palvelualalla, jossa saldoluussa 28 on kuitenkin 7 yksikön lasku. Rakennusalan kannattavuusodotusten saldoluussa 26 on 6 yksikön lasku. Muuten viimevuotista korkeammassa kasvuodotuksissa uuteen vuoteen lähtevä tietotekniikka-ala näkee kannattavuutensa kehittyvän heikommin kuin viime vuonna. Tietotekniikka-alan kannattavuusodotusten saldoluku 25 on pudonnut peräti 23 yksikköä. Myös kaupan alalla kannattavuusodotuksissa on merkittävä lasku ja saldoluussa 6 on 14 yksikön lasku viime vuoteen verrattuna. Maa-, kala- ja riistatalouden kannattavuusodotusten saldoluku on 5 (-3 yksikköä viime vuodesta). Merkittävä pudotus kannattavuuden kasvuodotuksissa on myös kuljetusalalla, jossa kannattavuusodotuksia mittaava saldoluku on -17 ja siinä on laskua peräti 29 yksikköä viime vuodesta.

Henkilöstömäärän voidaan tänä vuonna odottaa kasvavan viimevuotista enemmän kaikilla muilla toimialoilla paitsi kaupan alalla, rakentamisessa ja teollisuudessa. Myönteisimmässä odotuksissa alkavaan vuoteen lähtee tietotekniikka-ala, joka ennakoivat lisäävänsä henkilöstönsä määrää merkittävästi viime vuoteen verrattuna. Henkilöstömäärän odotuksia kuvaava saldoluku on tietotekniikka-alalla 42 ja siinä on 18 yksikön nousu viime vuoteen verrattuna. Tietotekniikka-alalla henkilöstöään lisäävien yrittäjien osuus on noussut 10 prosenttiyksikköä viime vuodesta samalla, kun henkilöstövähennyksiä suunnittelevien yritysten osuus on pudonnut nolnaan. Myös kuljetusalalla, palveluissa sekä maa-, kala- ja riistataloudessa odotukset ovat viimevuotista paremmat henkilöstöodotuksissa. Henkilöstöodotusten saldoluku on kuljetusalalla 16 (+3 yksikköä viime vuodesta), palvelualalla 15 (+2 yksikköä viime vuodesta) ja maa-, kala- ja riistataloudessa 10 (+1 yksikköä viime vuodesta). Teollisuudessa henkilöstön kasvuodotukset ovat toimialavertailun toiseksi korkeimmat, vaikka saldoluussa 23 on 2 yksikön lasku viime vuoteen verrattuna. Rakennusalan saldoluku 15 on sama kuin viime vuonna. Kaupan alan henkilöstöodotusten saldoluku -2 (-9 yksikköä viime vuodesta) ennakoivat henkilöstövähennyksiä kaupan alalla.

Investointiaikeissa eri toimialojen odotuksissa on suuria eroja. Kuljetusalaa sekä maa-, kala- ja riistataloutta lukuun ottamatta kaikilla muilla toimialoilla investointien kehitys nähdään positiivisena. Viimevuotista enemmän investointeja arvioidaan tehtävän tietotekniikka-alalla ja kaupan alalla. Tietotekniikka-

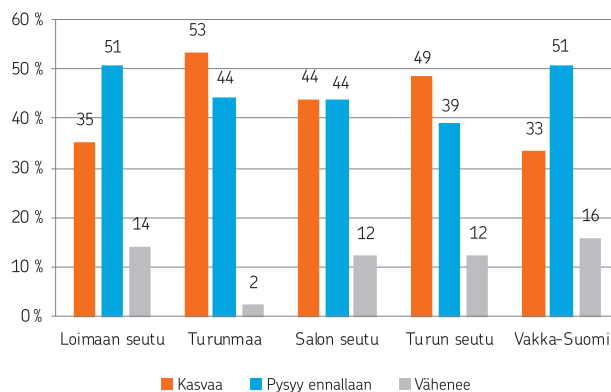
alan investointiaikeet ovat muita toimialoja korkeammalla ja investointiaikeiden saldoluovussa 30 on 2 yksikön nousu viime vuoteen. Kaupan alan saldoluovussa 8 on 2 yksikön nousu ja palveluissa saldoluku 8 on sama kuin viime vuonna. Rakennusalailla odotukset ovat aavistuksen viime vuotista heikommalla ja investointiaikeiden saldoluku 6 on laskenut 8 yksikköä. Viime vuonna suotuisissa investointiodotuksissa ollut teollisuus on niin ikään tänä vuonna viimevuotista alaisemmissa investointiaikeissa ja saldoluku 4 on laskenut 15 yksikköä. Kuljetusalan investointien ennakoita supistuvan tänä vuonna ja saldoluku -5 on laskenut 21 yksikköä viime vuodesta. Maa-, kala- ja riistataloudessa investointiaikeiden saldoluku -21 (-31 yksikköä viime vuoteen verrattuna) ennakoitiin niin ikään investointien kokonaismäärän laskua.

2.6. Työntekijöitä tarvitaan erityisesti yli 50 henkilöä työllistäviin pk-yrityksiin

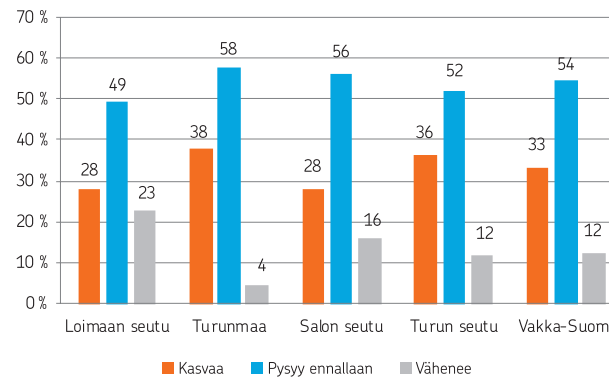
Liikevaihto-odotukset ovat laskeneet hieman tai pysyneet ennallaan viime vuodesta kaikissa yrityskokoluokissa. Myönteisimmissä tunnelmissa ovat edellisvuosien tapaan kaikkein suurimman kokoluokan eli yli 50 henkilöä työllistävät pk-yritykset ja liikevaihdon kasvuodotukset laskevat pienempiin yrityskokoluokkiin mentäessä. Yksinyrittäjillä on siten selvästi heikommalla liikevaihdon kasvuodotukset ja odotuksissa on myös jonkin verran laskua.

Yritysten talousodotukset eri seutukunnissa

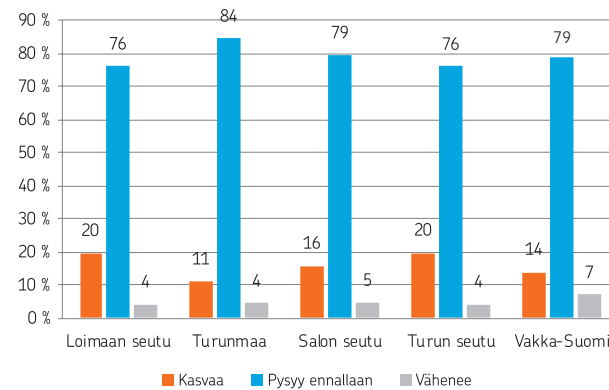
Liikevaihto-odotukset 2019

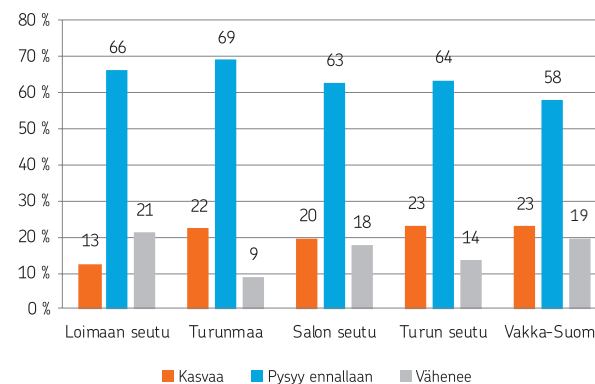
Kannattavuusodotukset 2019

Henkilöstön määrä 2019

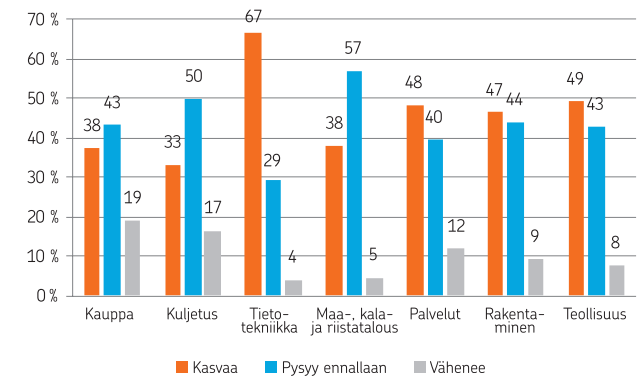

Investointiaikeet 2019

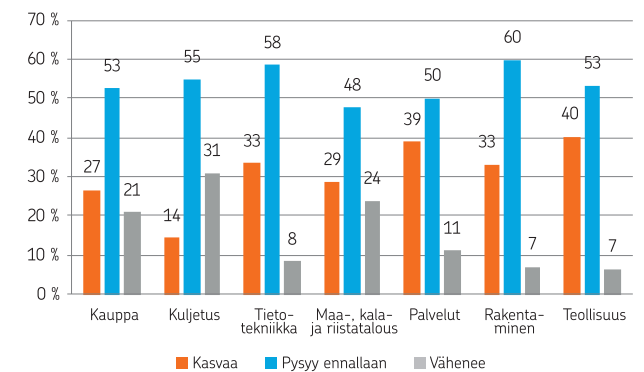

Yritysten talousodotukset eri toimialoilla

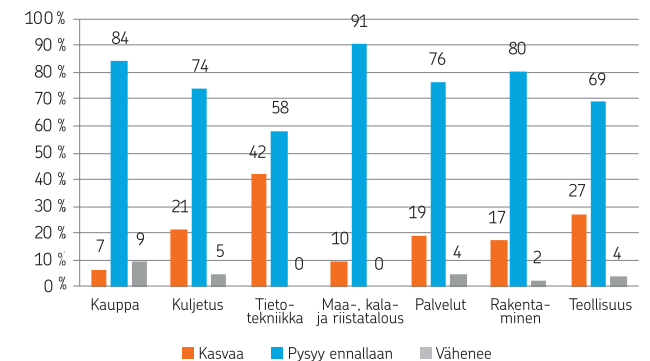
Liikevaihto-odotukset 2019

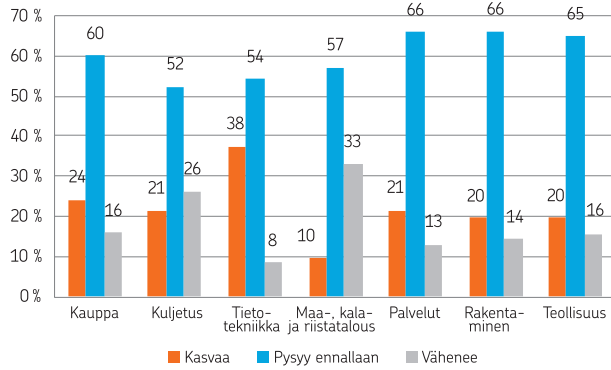
Kannattavuusodotukset 2019

Henkilöstön määrä 2019

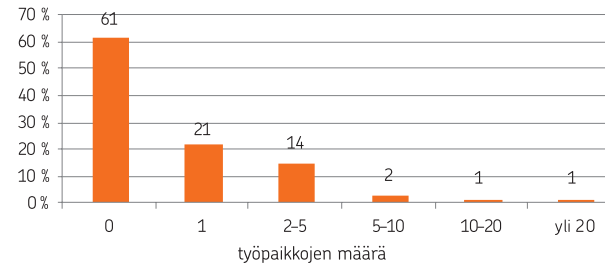

Investointiaikeet 2019

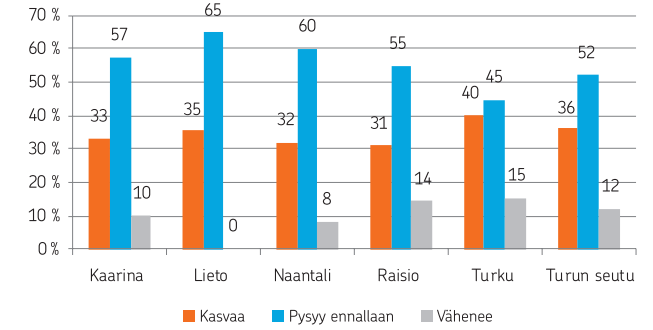

Uudet työpaikat

Kuinka monta uutta työpaikkaa yrityksesi on luonut tai luo vuonna 2018?

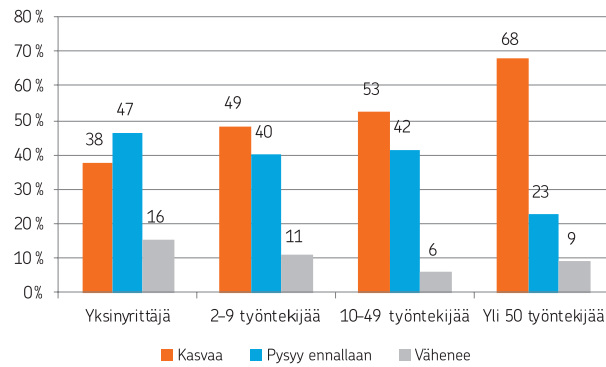

Kannattavuusodotukset 2019

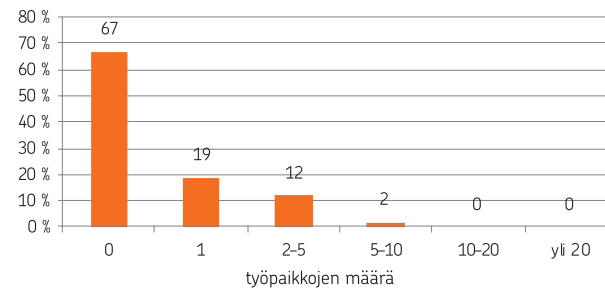

Talouselämykset eri yrityskokoluokissa

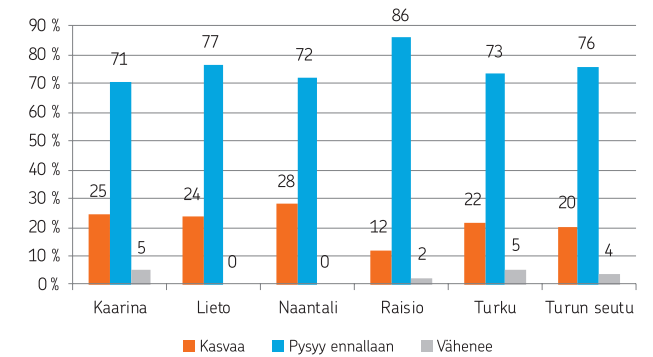
Liikevaihto-odotukset 2019

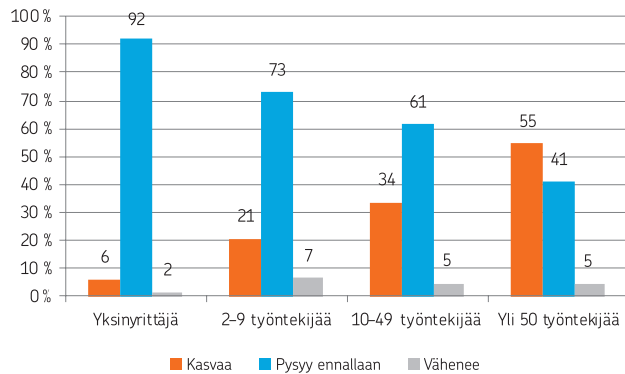
Arvio siitä, kuinka monta uutta työpaikkaa yritykseeni syntyy vuonna 2019?

Henkilöstön määrä 2019

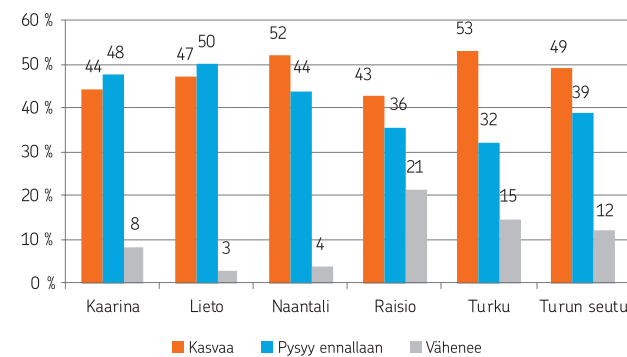

Henkilöstön määrä 2019

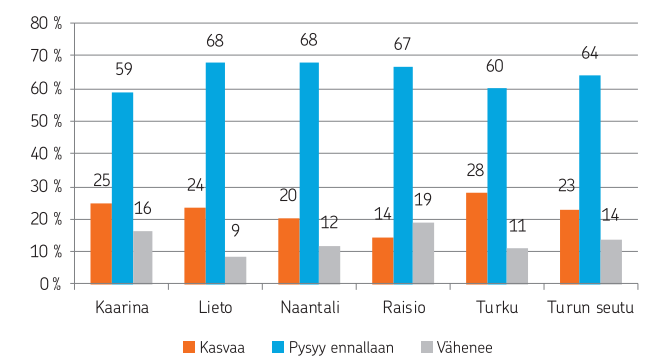

Yritysten talouselämykset Turun seudulla

Liikevaihto-odotukset 2019

Investointiaikeet 2019

viime vuoteen verrattuna. Liikevaihto-odotukset ovat kuitenkin kaikissa yrityskokoluokissa reilusti positiiviset.

Yli 50 henkilöä työllistävien yritysten liikevaihto-odotukset ovat korkealla, vaikka saldoluovussa 59 on 10 yksikön lasku viime vuoteen verrattuna. Seuraavassa yrityskokoluokassa eli 10–49 henkilöä työllistävät yritykset, saldoluku 47 on sama kuin viime vuonna. Myös 2–9 henkilöä työllistävissä yrityksissä ollaan suunnilleen viimevuotisella tasolla liikevaihto-odotuksissa ja saldoluku 38 on laskenut 1 yksikön viime vuodesta. Yksinyrittäjien liikevaihto-odotukset ovat sen sijaan tänä vuonna laskeneet muita enemmän ja saldoluovussa 22 on 9 yksikön lasku viime vuoteen verrattuna.

Yli 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä henkilöstömäärän kehitys ennakoidaan sekä muita yrityskokoluokkia myönteisemmäksi että viimevuotista paremmaksi ja saldoluovussa 50 on 11 yksikön nousu viime vuoteen verrattuna. Myös 10–49 työntekijää työllistävissä yrityksissä tilanne henkilöstöodotusten suhteen nähdään parempana kuin viime vuonna ja saldoluovussa 29 on 3 yksikön nousu. Samoin 2–9 henkilöä työllistävissä yrityksissä odotuksia henkilöstömäärän kehityksen suhteen pidetään aavistuksen parempina kuin viime vuonna ja saldoluovussa 14 on 1 yksikön nousu viime vuoteen verrattuna. Sen sijaan yksinyrittäjät arvioivat henkilöstömääränsä kehittyvän viime vuotta heikommin, kun saldoluovussa 4 on 5 yksikön lasku. Kaikissa yrityskokoluokissa henkilöstönsä vähenemistä ennakoivien osuudet ovat alhaisia eli suurin osa ennakoii henkilöstömääränsä säilyvän ennallaan tai kasvavan.

2.7. Varsinaissuomalaisiin pk-yrityksiin ennakoidaan syntyvän jälleen useita tuhansia uusia työpaikkoja

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteessa arvioidaan vuosittain myös yrittäjien arvioita uusien työpaikkojen syntymisestä. Kyselyssä yrittäjiä pyydettiin arvioimaan, kuinka monta uutta työpaikkaa yritys on luonut vuonna 2018 ja kuinka monta uutta työpaikkaa yritykseen arvioidaan syntyvän vuonna 2019. Vastausvaihtoehdot olivat: 0, 1, 2–5, 5–10, 10–20 tai yli 20 työpaikkaa. Tältä pohjalta on syntynyt Maakuntaennusteen arvio Varsinais-Suomeen keskimäärin syntyvistä uusista työpaikoista.

Kyselyyn vastanneet yrittäjät ilmoittivat perustaneensa viime vuonna keskimäärin 862 uutta työpaikkaa eli saman verran

kuin yrittäjät ennakoivat luovansa vuoden 2018 Maakuntaennusteessa. Vuonna 2019 varsinaissuomalaiset yrittäjät ennakoivat luovansa keskimäärin 623 uutta työpaikkaa.

Vastaajayritykset edustavat 10 prosenttia kaikista Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyrityksistä. Jos Maakuntaennusteen vastausten mukainen kehitys toteutuisi kaikissa varsinaissuomalaisissa yrityksissä, tarkoittaisi tämä, että Varsinais-Suomeen syntyjälleen useita tuhansia uusia työpaikkoja tänäkin vuonna. Varsinaissuomalaisien pk-yritysten ja Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyritysten rooli maakunnan uusien työpaikkojen luomisessa on siten merkittävä.

Vastaajista 39 prosenttia (3 %-yksikköä enemmän kuin viime vuonna) ilmoittaa, että hänen edustamansa yritys on luonut vähintään yhden uuden työpaikan vuonna 2018. Näistä reilu puolet (54 %) ilmoittaa luoneensa yhden uuden työpaikan.

Yhden uuden työpaikan luoneista yrityksistä 14 prosenttia (3 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna) on yksinyrittäjiä, suurin osa eli 71 prosenttia (2 %-yksikköä enemmän kuin viime vuonna) on 2–9 henkilöä työllistäviä yrityksiä ja 14 prosenttia tätä suurempia yrityksiä.

Vähintään yhden uuden työpaikan luoneista yrityksistä 9 prosenttia (1 %-yksikkö vähemmän kuin viime vuonna) on yksinyrittäjiä, 57 prosenttia (3 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna) on 2–9 henkilöä työllistäviä yrityksiä, 28 prosenttia (4 %-yksikköä enemmän kuin viime vuonna) 10–49 henkilöä työllistäviä yrityksiä ja 7 prosenttia (1 %-yksikkö enemmän kuin viime vuonna) tätä suurempia yrityksiä.

Vuonna 2019 vähintään yhden uuden työpaikan ennakoii luovansa 33 prosenttia vastaajista (4 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna). Näistä yli puolet (58 %) ilmoittaa luovansa yhden uuden työpaikan.

Vähintään yhden uuden työpaikan luovista yrityksistä 54 prosenttia (2 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna) on 2–9 henkilöä työllistäviä yrityksiä ja 11 prosenttia (8 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna) yksinyrittäjiä. Yli 10 henkilöä työllistävistä yrityksistä 35 prosenttia aikoo luoda vähintään yhden uuden työpaikan tänä vuonna.

Kaikista yksinyrittäjistä 11 prosenttia (7 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna) ilmoittaa luovansa vähintään yhden uuden työpaikan vuonna 2019 eli palkkaavansa ensimmäisen työntekijänsä. Yksinyrittäjien kynnys palkata ensimmäinen työntekijä on siten kasvanut viime vuodesta.

Vähintään yhden uuden työpaikan luomiseen uskovia yrittäjiä on tänä vuonna viimevuotiseen tapaan suurin osuus Turun seudulla, jossa 38 prosenttia vastaajista (2 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna) arvioi luovansa tänä vuonna vähintään yhden uuden työpaikan. Salon seudulla vähintään yhden uuden työpaikan luovien yritysten osuus on 33 prosenttia (5 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna). Vakka-Suomessa 26 prosenttia vastaajista (8 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna), Loimaan seudulla 21 prosenttia (8 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna) ja Turunmaalla 13 prosenttia (26 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna) ennakoii luovansa vähintään yhden uuden työpaikan yrityksessään.

Turun alueella parhaimmat työllistämisenäkymät ovat Naantalissa, jossa 44 prosenttia vastaajista arvioi luovansa tänä vuonna vähintään yhden uuden työpaikan. Naantalissa arvio uusien työpaikkojen syntymisestä on noussut selkeästi viime vuodesta. Suunnilleen samanlaisena kuin viime vuonna tilanteen näkevät turkulaisyrittäjät, joista 42 prosenttia arvioi luovansa tänä vuonna vähintään yhden uuden työpaikan. Kaarinassa tilanne on heikompi kuin viime vuonna ja vähintään yhden uuden työpaikan ennakoii luovansa 36 prosenttia vastaajista. Liedossa arvio on parantunut hieman viime vuodesta ja 32 prosenttia lietalaisyrittäjistä arvioi luovansa vähintään yhden uuden työpaikan. Raisiossa tilanne on säilynyt suunnilleen samanlaisena kuin viime vuonna ja vähintään yhden uuden työpaikan luomista ennakoii 29 prosenttia Maakuntaennusteen vastaajista.

Toimialoitain tarkasteltuna tietotekniikka-alalla on suurin osuus yrityksiä, jotka arvioivat luovansa vähintään yhden uuden työpaikan tänä vuonna. Tietotekniikka-alan näkymät ovat parantuneet merkittävästi viime vuodesta, kun tänä vuonna 54 prosenttia (viime vuonna 36 prosenttia) ennakoii luovansa vähintään yhden uuden työpaikan. Teollisuudessa 46 prosenttia vastaajayrityksistä ja rakennusallalla 41 prosenttia arvioivat luovansa vähintään yhden uuden työpaikan tänä vuonna. Molemmilla toimialoilla osuus on hieman pienempi kuin viime vuonna. Kuljetusallalla vähintään yhden uuden työpaikan ennakoii luovansa joka kolmas vastaajayritys. Maa-, kala- ja riistatalouudessa sekä palveluallalla vähintään yhden uuden työpaikan luovien osuus on 29 prosenttia ja kaupanalalla 23 prosenttia.

3. Rahoitusosa

3.1. Joka kolmas yrittäjä tarvitsee lainarahaa investointeihinsa

Maakuntaennusteen rahoitusosassa seurataan vuosittain yritysten ulkoisen rahoituksen tarvetta ja sitä, miten yritykset suunnittelevat rahoittavansa mahdolliset investointinsa.

Tänä vuonna 67 prosenttia (3 %-yksikköä enemmän kuin viime vuonna) niistä yrittäjistä, jotka suunnittelevat investointeja, arvioi hoitavansa yrityksensä investoinnit omalla tulorahoituksella.

Lainarahaa arvioi tarvitsevansa 31 prosenttia (2 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna). Vastaajista 1 prosentti suunnittelee rahoittavansa investointinsa osakepääoman korotuksella ja 1 prosentti muulla tavalla.

3.2. Pankki on pk-yrityksen tärkein ulkoinen rahoittaja

Viimevuotiseen tapaan myös tänä vuonna joka viides vastaajayritys arvioi tarvitsevansa ulkoista rahoitusta. Varsinaissuomalaiset yritykset kääntyvät erityisesti pankin puoleen silloin, kun ne tarvitsevat ulkoista rahoitusta.

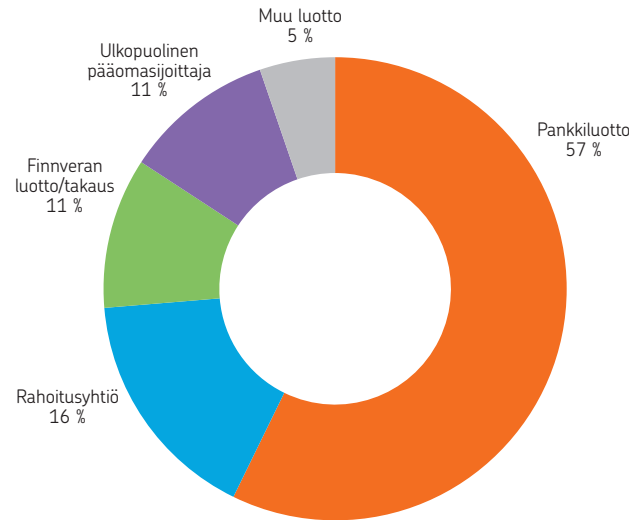
Pankkiluottoa ilmoittaa hakevansa 57 prosenttia ulkoista rahoitusta harkitsevista yrityksistä. Muun rahoitusyhtiön puoleen kertoo kääntyvänsä 16 prosenttia vastaajista. Finnveran luottoa tai takausta arvioi käyttävänsä 11 prosenttia, ulkopuolista pääomasijoittajaa 11 prosenttia ja muuta luottoa 5 prosenttia ulkoista rahoitusta tarvitsevista yrityksistä.

3.3. Reilu puolet ilmoittaa ykköspankikseen Osuuspankin

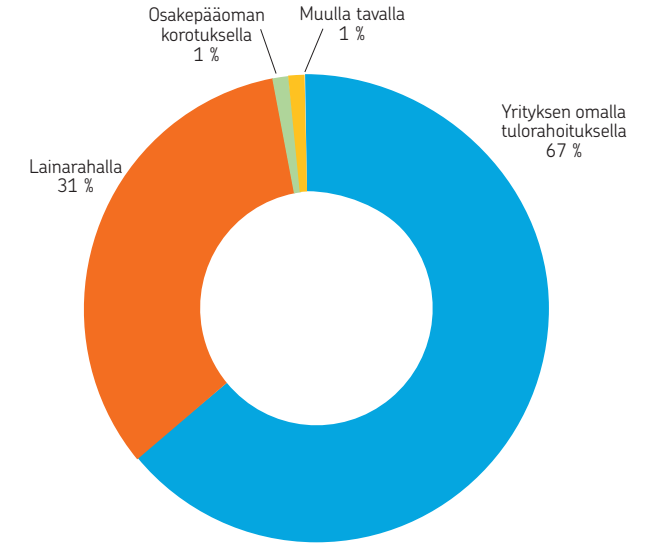
Osuuspankki on ylivoimaisesti tärkein pankkikumppani varsinaissuomalaisille pk-yrityksille. Osuuspankkien asema yrittäjäpankkinä säilyy vuodesta toiseen vakaana. Tänä vuonna Osuuspankin ensisijaiseksi pankkikumppanikseen ilmoittaa 51 prosenttia vastaajista (2 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna).

Nordean osuus varsinaissuomalaisten yritysten pankkikumppanina on tänä vuonna 18 prosenttia (1 %-yksikkö vähemmän kuin viime vuonna). Säästöpankin tärkeimmäksi pankkikumppanikseen ilmoittaa 13 prosenttia (1 %-yksikkö

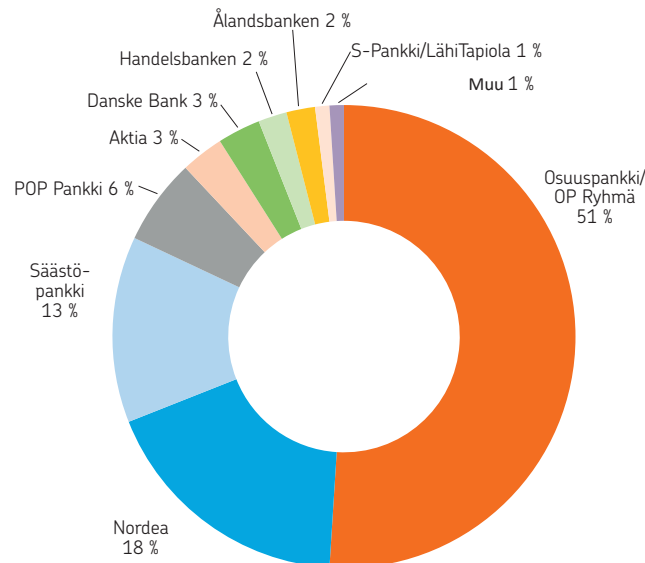
Ulkoiden rahoituksen tarve 2019

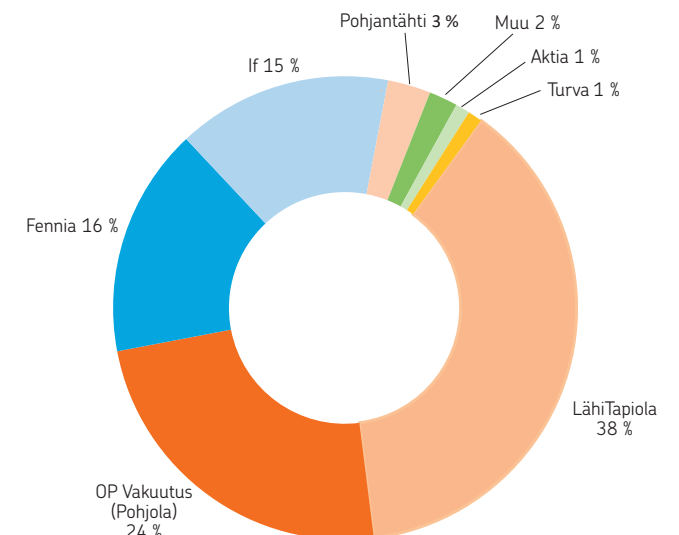
Jos yrityksen investoi, rahoitus hoidetaan...

Yrityksen ensisijaisesti käyttämä pankkiryhmä

Yrityksen ensisijaisesti käyttämä vahinkovakuutusyhtiö

vähemmän kuin viime vuonna) vastaajista. POP Pankkia pitää ensisijaisena pankkikumppaninaan 6 prosenttia (2 %-yksikköä enemmän kuin viime vuonna) vastaajista.

Sekä Aktian että Danske Bankin osuus on 3 prosenttia, eikä niiden osuudessa ole muutosta viime vuoteen. Handelsbankenin ja Ålandsbankenin 2 prosentin osuuksissa on molemmissa 1 prosentin kasvu viime vuoteen verrattuna. S-pankin/Lähi-Tapiolan ilmoittaa ensisijaiseksi pankkiseen 1 prosenti vastaajista, kuten viime vuonna.

3.4. OP Vakuutus on toiseksi tärkein varsinaissuomalaisten yrittäjien vahinkovakuuttaja

Yrittäjiltä kysytään Maakuntaennusteessa vuosittain myös yrityksen ensisijaisesti käyttämää vahinkovakuutusyhtiötä. LähiTapiolaa ilmoittaa käyttävänsä ensisijaisena vahinkovakuutusyhtiönään 38 prosenttia vastaajista (4 %-yksikköä enemmän kuin viime vuonna). OP Vakuutuksen osuus on toiseksi suurin varsinaissuomalaisten yrittäjien vahinkovakuuttajana. OP Vakuutusta ilmoittaa käyttävänsä 24 prosenttia vastaajista (4 %-yksikköä vähemmän kuin viime vuonna). Kolmanneksi tärkeimmäksi yrittäjien vahinkovakuuttajaksi on noussut Fennia 16 prosentin osuudella. Sen perässä 15 prosentin osuudella on If. Muut yrittäjien vahinkovakuuttajat ovat Pohjantähti (3 %), Aktia (1 %) ja Turva (1 %).

3.5. Henkilökohtaisen palvelun laatu on merkittävin asia pankki- ja vakuutusyhtiökumppanin valinnassa

Yrittäjiltä kysytään vuosittain, mitä kolmea tekijää he pitävät tärkeimpinä pankki- ja vakuutusyhtiökumppaninsa valinnassa.

Henkilökohtaisen palvelun laatu nousee vuosi toisensa jälkeen tärkeimmäksi tekijäksi sekä pankki- että vakuutusyhtiökumppanin valinnassa.

Kolmen tärkeimmän pankkikumppanin valintaan vaikuttavan tekijän järjestys on tänä vuonna sama kuin viime vuonna. Henkilökohtaisen palvelun laatua pitää tärkeimpänä pankkikumppanin valintaan vaikuttavana tekijänä 71 prosenttia vastaajista, pankin luotettavuutta ja joustavuutta 62 prosenttia vastaajista ja pankin paikallisuutta 41 prosenttia vastaajista. Pankin luotettavuuden ja joustavuuden merkitys on noussut hieman viime vuodesta henkilökohtaisen palvelun laadun ja pankin paikallisuuden kustannuksella.

Tärkeimmäksi tekijäksi vahinkovakuutusyhtiön valinnassa varsinaissuomalaiset yrittäjät nimeävät niin ikään viimevuotiseen tapaan henkilökohtaisen palvelun laadun, jota pitää tärkeimpänä vakuutusyhtiön valintaan vaikuttavana tekijänä 65 prosenttia vastaajista. Toiseksi tärkeimmäksi tekijäksi vahinkovakuutusyhtiön valinnassa yrittäjät nostavat vakuutuspalvelun hinnan ohi korvauspalvelun sujuvuuden. Vakuutuspalvelun hintaa pitää yhtenä tärkeimmistä tekijöistä 55 prosenttia vastaajista ja korvauspalvelun sujuvuutta 53 prosenttia vastaajista.

Vakuutusyhtiön luotettavuus ja joustavuus nousevat vakuutusyhtiön valinnassa niukasti vakuutusyhtiön vastuuhenkilön asiantuntemuksen edelle 39 prosentilla, kun vastuuhenkilön asiantuntemuksen yhdeksi tärkeimmistä tekijöistä nostaa 38 prosenttia vastaajista. Vakuutusyhtiön paikallisuus on selvästi vähemmän merkittävä tekijä yrittäjille kuin pankin paikallisuus, kun vastaajista 23 prosenttia pitää vakuutusyhtiön paikallisuutta yhtenä tärkeimmistä vakuutusyhtiökumppanin valintaa vaikuttavista tekijöistä

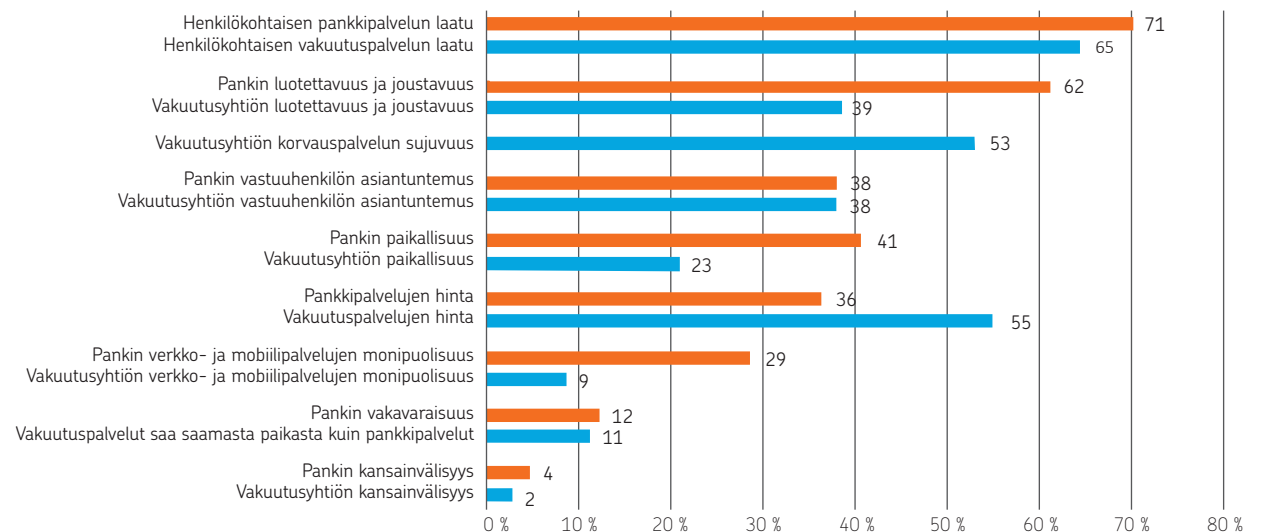
Tärkeysjärjestyksessä neljännellä sijalla pankkikumppanin valinnassa on pankin vastuuhenkilön asiantuntemus, jota pitää yhtenä tärkeimmistä tekijöistä 38 prosenttia vastaajista. Pankki-

palvelun hinnan nostaa yhdeksi tärkeimmistä tekijöistä 36 prosenttia vastaajista ja pankin verkko- ja mobiilipalvelun monipuolisuuden 29 prosenttia vastaajista.

Pankin vakavaraisuus (12 prosenttia vastaajista) ja pankin kansainvälisyys (4 prosenttia vastaajista) painavat vaakakupissa vähiten pankkikumppania valittaessa. Vakuutusyhtiön valinnassa vähiten painoarvoa on sillä, että vakuutuspalvelut saa samasta paikasta kuin pankkipalvelut (11 prosenttia vastaajista), verkko- ja mobiilipalvelut ovat monipuolisia (9 prosenttia vastaajista) sekä sillä, että vakuutusyhtiö on kansainvälinen (2 prosenti vastaajista).

Tämän vuoden Maakuntaennusteen lisäkysymyksenä kysyttiin myös yrittäjien odotuksia tulevaisuuden pankkipalvelulta. Selvä enemmistö, 58 prosenttia vastaajista, sanoo haluavansa eniten, että tulevaisuuden pankkipalvelu on sopiva yhdistelmä henkilökohtaista ja sähköistä palvelua. Reilu viidennes odottaa tulevaisuuden pankkipalvelulta enemmän henkilökohtaista palvelua ja neuvontaa. Noin joka kymmenennelle tärkeintä olisi saada juuri omalle yritykselle sopivia räätälöityjä palveluja. Vain 7 prosenttia vastaajista ilmoittaa haluavansa enemmän sähköisiä, ajasta ja paikasta riippumattomia palveluja, kuten virtuaalitapaamisia sekä verkko ja mobiilipalvelua.

Tärkeimmät tekijät pankki- ja vahinkovakuutusyhtiökumppanin valinnassa

4. Yrittäjät ja kunta

4.1. Valtaosa yrittäjistä on tyytyväisiä Varsinais-Suomen yrittäjyysilmapiiiriin

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteessa kysytään vuosittain yrittäjien arvioita oman yrityksen sijaintikunnan yrittäjyysilmapiiiristä.

Yrittäjyysilmapiiiri on säilynyt Varsinais-Suomessa hyvänä. Yrittäjistä 60 prosenttia (1 %-yksikkö enemmän kuin viime vuonna) arvioi oman kuntansa yrittäjyysilmapiiirin hyväksi tai erinomaiseksi. Yrittäjyysilmapiiiriä kuvaava saldoluku on tänä vuonna 51 ja siinä on yhden yksikön lasku viime vuoteen verrattuna. Yrittäjyysilmapiiirin tyydyttäväksi arvioivien osuus on laskenut kahdella prosenttiyksiköllä 25 prosenttiin ja vastaavasti yrittäjyysilmapiiirin huonoksi arvioivien osuus on noussut kahdella prosenttiyksiköllä 9 prosenttiin. Vastaajista 6 prosenttia ei osaa arvioida oman kuntansa yrittäjyysilmapiiiriä. Varsinais-Suomen yrittäjyysilmapiiiriarvion on pitänyt korkealla tasolla erityisesti Turun seudun saamat hyvät arviot.

Seutukuntaakohtaisissa arvioissa yrittäjyysilmapiiiri on arvioitu hieman viimevuotista heikommaksi lukuun ottamatta

Yrittäjien arviot oman kunnan yrittäjyysilmapiiiristä*

Kaupunki/kunta	Erinomainen tai hyvä	Saldoluku
1. Kaarina (2.)	82 %	79
2. Lieto (1.)	76 %	76
2. Naantali (2.)	76 %	72
3. Masku (-)	70 %	70
4. Uusikaupunki (5.)	68 %	59
5. Kemiönsaari (4.)	64 %	59
6. Salo (3.)	62 %	52
6. Raisio (6.)	62 %	52
7. Turku (7.)	56 %	47
8. Parainen (8.)	43 %	21
9. Loimaa (9.)	27 %	12

*Arviot kymmenestä eniten vastauksia keränneestä kunnasta. Suluissa viimevuotinen sijoitus.

Turun seutua, jossa yrittäjyysilmapiiiri on arvioitu paremmaksi kuin viime vuonna. Seutukuntaakohtaisessa vertailussa Turun seutu saa tänä vuonna parhaan arvion yrittäjyysilmapiiiristä. Turun seudun yrittäjyysilmapiiiriä kuvaava saldoluku on 56 ja siinä on 5 yksikön nousu viime vuoteen verrattuna. Toiseksi parhaaksi yrittäjyysilmapiiiri on arvioitu Salon seudulla, jossa yrittäjyysilmapiiiriä kuvaava saldoluku 50 on laskenut 6 yksiköllä viime vuodesta. Loimaan seutu sijoittuu seutukuntaakohtaisessa yrittäjyysilmapiiirivertailussa kolmanneksi saldoluvulla 41 (laskua 4 yksikköä viime vuodesta). Saldovertailun heikoimman sijan saldoluvulla 40 jakavat Turunmaa ja Vakka-Suomi. Turunmaalla yrittäjyysilmapiiiriä kuvaava saldoluku on laskenut 4 yksikköä ja Vakka-Suomessa 9 yksikköä. Vakka-Suomessa yrittäjyysilmapiiirin vähintään hyväksi arvioivien osuus on suurempi kuin Turunmaalla, mutta samalla myös yrittäjyysilmapiiirin huonoksi arvioivien osuus on Turunmaata korkeampi.

4.2. Kaarina nousee kirukkaasti kärkeen yrittäjyysilmapiiiriarvioissa

Kymmenen eniten vastauksia keränneen kunnan (Turku, Salo, Kaarina, Uusikaupunki, Raisio, Naantali, Masku, Parainen, Lieto, Loimaa ja Kemiönsaari) yrittäjyysilmapiiirivertailussa parhaaksi on arvioitu Kaarinan yrittäjyysilmapiiiri. Kaarinassa yrittäjyysilmapiiiriä kuvaava saldoluku on 79 ja se on noussut 12 yksikköä. Arviota on nostanut yrittäjyysilmapiiirin erinomaiseksi tai hyväksi arvioivien osuuden nousu 82 prosenttiin samalla, kun yrittäjyysilmapiiirin huonoksi arvioivien osuus on pysynyt 3 prosentissa. Toiseksi parhaaksi yrittäjyysilmapiiiri on arvioitu Liedossa, jossa saldoluku 76 on laskenut 10 yksikköä. Liedossa kukaan vastaajista ei kuitenkaan arvioi yrittäjyysilmapiiiriä huonoksi. Maskussa tilanne on sama eli saldoluku 70 kuvaa kunnan yrittäjyysilmapiiirin vähintään hyväksi arvioivien osuutta, kun kukaan vastaajista ei ole arvioinut yrittäjyysilmapiiiriä huonoksi.

Uusikaupunki ja Kemiönsaari saldoluilla 59 sekä Salo ja Raisio saldoluilla 52 nousevat vielä maakunnan saldoluun keskiarvon yläpuolelle. Uudessakaupungissa yrittäjyysilmapiiiri on arvioitu viimevuotista paremmaksi ja Kemiönsaarella samalle tasolle kuin viime vuonna. Salossa ja Raisiossa yrittäjyysilmapiiiriarvot ovat heikentyneet hieman viime vuodesta.

Turun yrittäjyysilmapiiiriä kuvaava saldoluku 47 on sama kuin viime vuonna. Paraisilla yrittäjyysilmapiiiriarvio on heikentynyt ja saldoluku on tänä vuonna 21. Samoin on käynyt Loimaalla, jos-

sa viime vuoden yrittäjyysilmapiiiriarvion romahduksen jälkeen, arvio yrittäjyysilmapiiiristä on laskenut entisestään.

4.3. Kunnan ja yritysten välinen yhteistyö on kohentunut eniten Turun seudulla

Maakuntaennusteessa vertaillaan vuosittain myös yrittäjien arvioita oman kunnan ja yrittäjien välisestä yhteistyöstä.

Varsinaissuomalaisen yrittäjien arvion oman kuntansa ja yritysten välisestä yhteistyöstä ovat parantuneet hieman viime vuodesta. Erinomaiseksi tai hyväksi yhteistyön arvioi 46 prosenttia vastaajista ja siinä on 4 %-yksikön nousu viime vuoteen verrattuna. Kunnan ja yritysten välistä yhteistyötä kuvaava saldoluku 33 on noussut 2 yksiköllä viime vuodesta. Kunnan ja yritysten välisen yhteistyön huonoksi arvioivien osuus on 13 prosenttia vastaajista ja tyydyttävänä sitä pitää 29 prosenttia vastaajista. Vastaajista 12 prosenttia ei osaa arvioida sitä, miten kunnan ja yritysten välinen yhteistyö toimii.

Seutukuntaakohtaisessa vertailussa kunnan ja yritysten välisen yhteistyön parhaaksi ovat arvioineet viimevuotiseen tapaan Salon seudulla toimivat yrittäjät siitäkin huolimatta, että Salon seudulla kunnan ja yritysten yhteistyötä kuvaava saldoluku 38 on laskenut 3 yksikköä viime vuodesta. Vain Turun seudulla ja Turunmaalla kunnan ja yritysten välinen yhteistyö on arvioitu paremmaksi kuin viime vuonna. Turun seudun yhteistyötä kuvaava saldoluku 34 on noussut 6 yksikköä viime vuodesta. Loimaan seudulla kunnan ja yritysten välistä yhteistyötä kuvaava saldoluku on 28 ja siinä on kahden yksikön lasku viime vuoteen verrattuna. Heikoiten seutukuntaakohtaisessa vertailussa sijoittuvat Turunmaa ja Vakka-Suomi, joissa molemmissa kunnan ja yritysten välistä yhteistyötä kuvaava saldoluku on 26. Turunmaalla saldoluku on noussut 2 yksikköä ja Vakka-Suomessa laskenut 4 yksikköä. Vakka-Suomessa huomio kiinnittyy siihen, että kunnan ja yritysten välistä yhteistyötä erinomaisena tai hyvänä pitävien osuus on seutukuntaakohtaisen vertailun toiseksi korkein, mutta samalla yhteistyön huonoksi arvioivien osuus on huomattavan korkea.

4.4. Naantali nousi ykköspaikalle kunnan ja yrittäjien välisessä yhteistyöarvioissa

Kymmenen eniten vastauksia keränneen kunnan (Turku, Salo, Kaarina, Uusikaupunki, Raisio, Naantali, Masku, Parainen, Lieto,

Loimaa ja Kemiönsaari) kunnan ja yritysten välinen yhteistyö on tänä vuonna arvioitu parhaaksi Naantalissa, joka on loikannut listan kärkeen viime vuoden viidenneltä sijalta. Naantalissa kunnan ja yritysten välistä yhteistyötä kuvaava saldoluku on tänä vuonna 64 ja siinä on peräti 20 yksikön nousu viime vuoteen verrattuna. Useina vuosina kärkipaikkoja kunnan ja yritysten välisissä yhteistyöarvioissa pitäneet Lieto ja Kaarina sijoittuvat Naantalin jälkeen seuraaviksi. Liedossa yhteistyötä kuvaava saldoluku on 62 (5 yksikköä viimevuotista alhaisempi) ja Kaarinassa 56 (5 yksikköä viimevuotista alhaisempi).

Eniten kunnan ja yritysten välisen yhteistyön arvioidaan parantuneen Uudessakaupungissa, jossa yhteistyötä kuvaava saldoluku on noussut 24 yksikköä viime vuodesta tämän vuoden saldolukuun 45. Masku sijoittuu saldolukuvertailussa viidenneksi saldoluvulla 43. Salossa kunnan ja yritysten välinen yhteistyö on arvioitu viimevuotista hieman heikommaksi ja saldoluvussa 37 on 5 yksikön lasku. Myös Kemiönsaarella arviot kunnan ja yritysten välisestä yhteistyöstä ovat heikentyneet viime vuodesta ja saldoluvussa 36 on 9 yksikön pudotus.

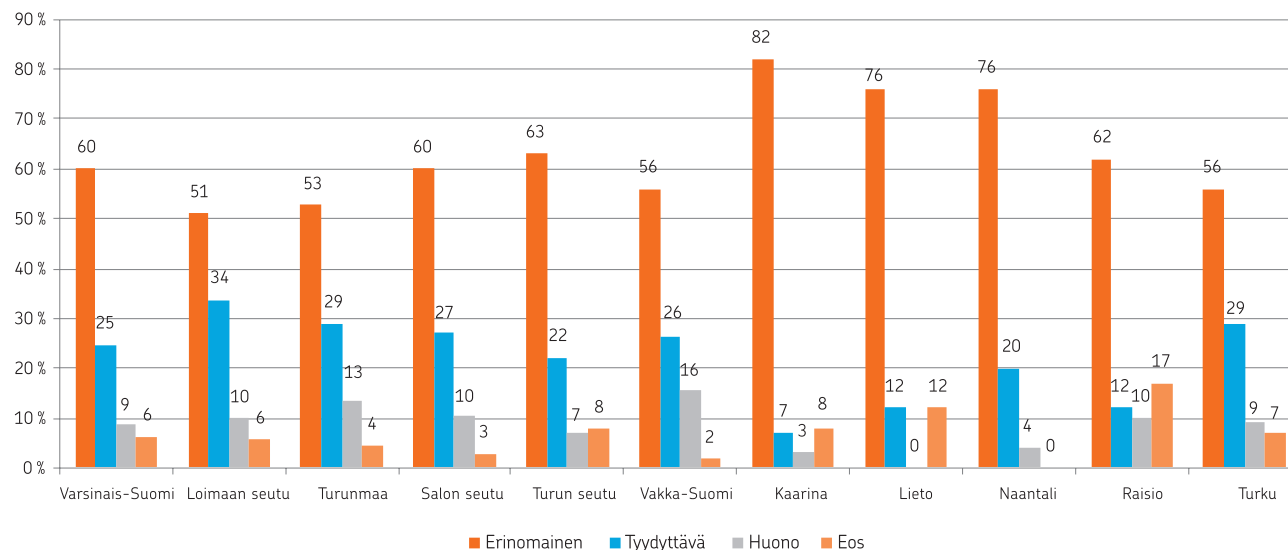
Vaikka Raisio, Parainen ja Turku sijoittuvat kuntavertailun häntäpäähän, ovat yrittäjät kuitenkin arvioineet, että kunnan ja yritysten välinen yhteistyö on parantunut viime vuodesta kaikissa näissä kaupungeissa. Raisiossa saldoluvussa 31 on 7 yksikön nousu viime vuoteen, Paraisten saldoluvussa 17 on 9 yksikön nousu ja Turun yhteistyöarvioiden saldoluku 20 on noussut 5 yksikköä viime vuodesta. Loimaalla, jossa kunnan ja yritysten yhteistyötä kuvaava saldoluku oli jo viime vuonna miinuksella, yhteistyö kunnan ja yritysten välillä on arvioitu aiempaakin heikommaksi, kun saldoluku -4 on laskenut yhden yksikön viime vuodesta.

4.5. Toimitilojen ja tonttien saatavuus edelleen varsin hyvä useimmissa varsinaissuomalaisissa kunnissa

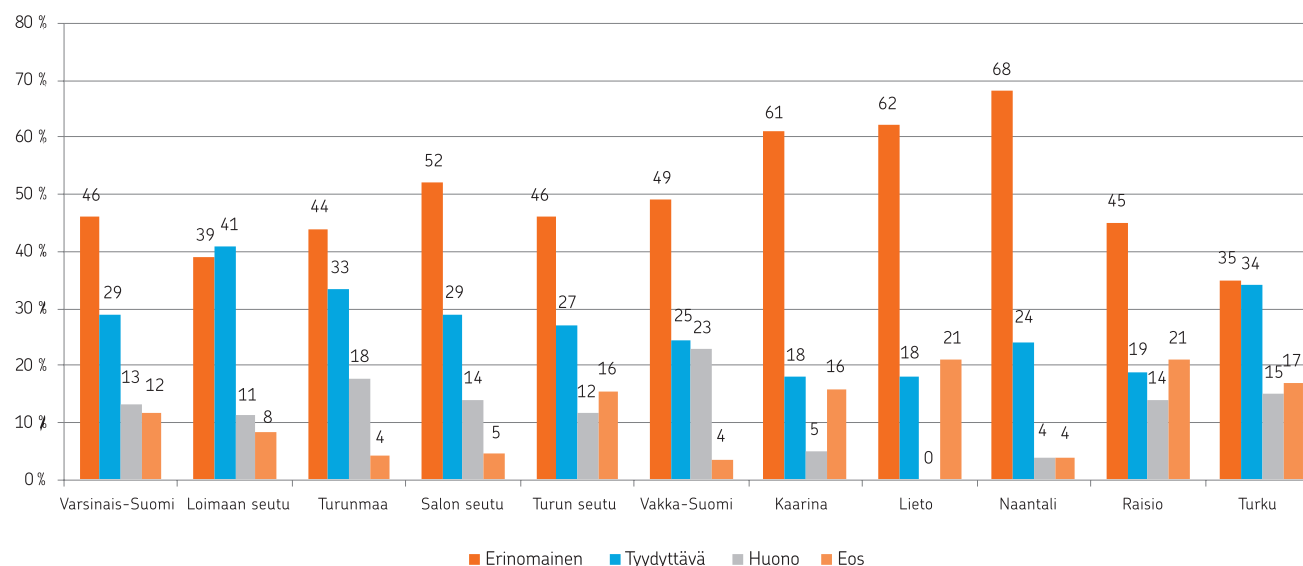
Useita vuosia hyvänä jatkunut toimitilojen ja tonttien saatavuus Varsinais-Suomessa on heikentynyt aavistuksen tänä vuonna. Yritysten toimitilojen ja tonttien saatavuutta kuvaava saldoluku on tänä vuonna 38 ja siinä on laskua viime vuoteen 4 yksikköä. Edelleen vastaajista vain joka kymmenes arvioi maakunnan toimitilojen ja tonttien saatavuuden huonoksi. Tosin lähes joka viides ei osaa arvioida toimitilojen ja tonttien saatavuutta.

Salon seudulla toimitilojen ja tonttien saatavuus on jo useita vuosia ollut maakunnan paras. Edelleen toimitilojen ja tonttien

Kunnan yrittäjäyksiö

Kunnan ja yritysten välinen yhteistyö

Yrittäjien arviot oman kunnan ja yritysten välisestä yhteistyöstä*

Kaupunki/ kunta	Erinomainen tai hyvä	Saldoluku
1. Naantali (5.)	68 %	64
2. Lieto (1.)	62 %	62
3. Kaarina (2.)	61 %	56
4. Uusikaupunki (6.)	59 %	45
5. Masku (-)	52 %	43
6. Salo (4.)	51 %	37
7. Kemiönsaari (3.)	50 %	36
8. Raisio (7.)	45 %	31
9. Parainen (9.)	39 %	17
10. Turku (8.)	35 %	20
11. Loimaa (10.)	19 %	-4

*Arviot kymmenestä eniten vastauksia keränneestä kunnasta. Suluissa viimevuotinen sijoitus.

saatavuutta kuvaava saldoluku 58 on maakunnan paras, vaikka siinä on 7 yksikön lasku viime vuoteen verrattuna. Salon seudulla huomio kiinnittyy erityisesti siihen, että toimitilojen ja tonttien saatavuutta erinomaisena tai hyvänä pitää 65 prosenttia vastaajista, mikä on selvästi enemmän kuin muissa seutukunnissa. Vakka-Suomessa toimitilojen ja tonttien saatavuus on yrittäjien arvon mukaan säilynyt ennallaan ja saldoluku 45 on sama kuin viime vuonna. Turun seudulla yrittäjät arvioivat toimitilojen ja tonttien saatavuuden heikentyneen hieman ja saldoluku 36 on laskenut 4 yksikköä viime vuodesta.

Seutukuntien vertailu osoittaa, että toimitilojen ja tonttien saatavuus on parantunut viime vuodesta vain Turunmaalla, jossa saldoluvussa 31 on 11 yksikön nousu. Silti Turunmaan tilanne toimitilojen ja tonttien saatavuudessa nähdään edelleen maakunnan toiseksi heikoimpana. Vain Loimaan seudulla tilannetta pidetään tätäkin huonompana ja saldoluku on 27 (7 yksikköä alhaisempi kuin viime vuonna). Sekä Loimaan seudulla että Turunmaalla huomio kiinnittyy muita seutukuntia suurempaan osuuteen niitä, jotka pitävät toimitilojen ja tonttien saatavuutta huonona.

Kymmenen eniten vastauksia keränneen kunnan vertailu osoittaa, että parhaana toimitilojen ja tonttien saatavuutta pide-

tään Liedossa, jossa saatavuutta kuvaava saldoluku on 65. Monet vuodet parhaat arviot toimitilojen ja tonttien saatavuudesta saanut Salo sijoittuu tänä vuonna toiseksi saldoluvulla 60. Yli maakunnan keskiarvon toimitilojen ja tonttien saatavuus arvioidaan myös Kaarinassa (saldoluku 54), Kemiönsaarella (saldoluku 50) ja Uudessakaupungissa (saldoluku 46). Alle maakunnan keskiarvon jäävät Turku (saldoluku 33), Masku (saldoluku 30), Loimaa (saldoluku 23), Raisio (saldoluku 23) ja Parainen (saldoluku 13). Turun alueen kunnista toimitila- ja tonttitilanteen arvioidaan parantuneen viime vuodesta vain Raisiossa.

4.6. Peruspalvelujen toimivuuden arvioidaan parantuneen

Peruspalvelujen toimivuuden arvioidaan kokonaisuudessaan parantuneen viime vuodesta Varsinais-Suomessa, kun yrittäjien peruspalvelujen toimivuutta arvioiva saldoluku on 51. Se on 4 yksikköä parempi kuin viime vuonna. Myös kaikissa seutukunnissa arviot ovat nousseet viime vuodesta. Parhaaksi tilanne on arvioitu Vakka-Suomessa, jossa peruspalveluiden toimivuutta kuvaava saldoluku on 56 ja siinä on nousua viime vuoteen 5 yksikköä. Turunmaa peruspalveluiden toimivuutta mittaava saldoluku on noussut niin ikään 5 yksikköä ja se on tänä vuonna 54. Salon seudulla arvio peruspalveluiden toimivuudesta on noussut eniten seutukuntavertailussa ja saldoluvussa 52 on 7 yksikön nousu. Myös Turun seudulla saldoluku on 52 ja nousua peruspalveluiden toimivuusarviossa on 5 yksikköä. Alle maakunnan keskiarvon jää Loimaan seutu, jossa peruspalveluiden toimivuutta kuvaava saldoluku on 43. Siinä on kuitenkin 3 yksikön nousu viime vuodesta.

Kymmenen eniten vastauksia keränneen kunnan vertailussa parhaiksi yrittäjät ovat arvioineet peruspalveluiltaan Kaarinan, jossa saldoluku 77 on noussut 5 yksikköä viime vuodesta. Toiselle sijalle yltää Naantali saldoluvulla 72 (nousua viime vuodesta 5 yksikköä). Kemiönsaarella peruspalveluiden toimivuus saa saldoluvun 68 ja Liedossa saldoluvun 65. Liedon kohdalla saldoluvussa huomioitavaa on peräti 16 yksikön lasku viime vuodesta. Lieto on myös ainoa Turun alueen viidestä kunnasta, jossa saldoluku on laskenut viime vuodesta. Myös Raisio saldoluvulla 62, Uusikaupunki saldoluvulla 55 ja Salo saldoluvulla 53 yltävät peruspalveluiden toimivuusarvioissa maakunnan keskiarvon yläpuolelle. Maakunnan saldoluvun 51 alle jäävät Turku saldoluvulla 42, Parainen saldoluvulla 39, Masku saldoluvulla 39 ja Loimaa saldoluvulla 27.

5. Vaihtuvat kysymykset

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen vuosittain toistuvien kysymysten lisäksi kyselyssä on mukana myös vuosittain vaihtuvia kysymyksiä. Vuoden 2019 Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen vaihtuvissa kysymyksissä selvitettiin tänä vuonna varsinaissuomalaisten yritysten työvoiman saatavuutta ja ajatuksia kansainvälistymisestä. Yrityksiltä kysyttiin myös heidän näkemyksiään digitalisaatiosta, robotisaatiosta ja tekoälystä sekä omassa yritystoiminnassa eniten huolta herättävistä asioista. Yrityksiä pyydettiin arvioimaan myös muun muassa Varsinais-Suomen elinvoimaan vaikuttavia tekijöitä, mieluisinta hallituskokoonpanoa sekä tärkeintä sääntelyyn liittyvää asiaa, jonka yrittäjät odottavat seuraavan hallituksen korjaavan.

Osa Maakuntaennusteen vaihtuvien kysymysten tuloksista julkaistaan tässä raportissa ja osa tammikuun lopussa.

5.1. Kolmijako: osaavia uusia työntekijöitä löytyy, ei löydy tai niitä ei tarvita

Varsinaissuomalaiset yrittäjät jakaantuvat suunnilleen kolmeen osaan sen mukaan löytyykö yritykseen riittävästi osaavia työntekijöitä vai ei tai tarvitaanko yritykseen ylipäänsä uusia työntekijöitä. Vastaajista 35 prosenttia on sitä mieltä, että he löytävät riittävästi osaavia työntekijöitä yritykseensä, kun 30 prosenttia on sitä mieltä, ettei osaavia työntekijöitä löydy riittävästi. Loppu kolmannes, 31 prosenttia, vastaa, etteivät he ole tarvinneet uusia työntekijöitä.

Ylivoimaisesti suurimmaksi syyksi siihen, ettei osaavia työntekijöitä löydy nousee se, että ammattitaitoisia osaajia on liian vähän (65 prosenttia vastaajista). Vastaajista 15 prosenttia on sitä mieltä, että suurin syy siihen, ettei osaavia työntekijöitä löydy on se, että työn vastaanottaminen ei ole tarpeeksi houkuttelevaa ja 13 prosenttia on sitä mieltä, että yrityksen tarpeita vastaavaa koulutusta on tarjolla liian vähän.

5.2. Robotisaation ja tekoälyn vaikutuksia omaan liiketoimintaan ei vielä tunnisteta

Varsinaissuomalaisia yrityksiä pyydettiin arvioimaan digitalisaation merkitystä ja sen vaikutuksia heidän liiketoiminnalleen. Varsinaissuomalaisista yrittäjistä kaksikolmasosaa pitää digitalisaatiota vähintään tärkeänä omalle liiketoiminnalleen.

Eniten digitalisaation nähdään parantavan asiakaspalvelua, avaavan uusia mahdollisuuksia kasvuun sekä tehostavan liiketoimintaprosesseja. Yrittäjät eivät usko, että digitalisaatio hankaloittaisi heidän toimintaansa, eikä digitalisaatiolla nähdä myöskään olevan kustannuksia lisääviä tai vähentäviä vaikutuksia. Omaan digiosaamisen tasoon ollaan myös varsin tyytyväisiä ja vastaajista suurin osa (89 prosenttia) pitää sitä vähintään tyydyttävänä.

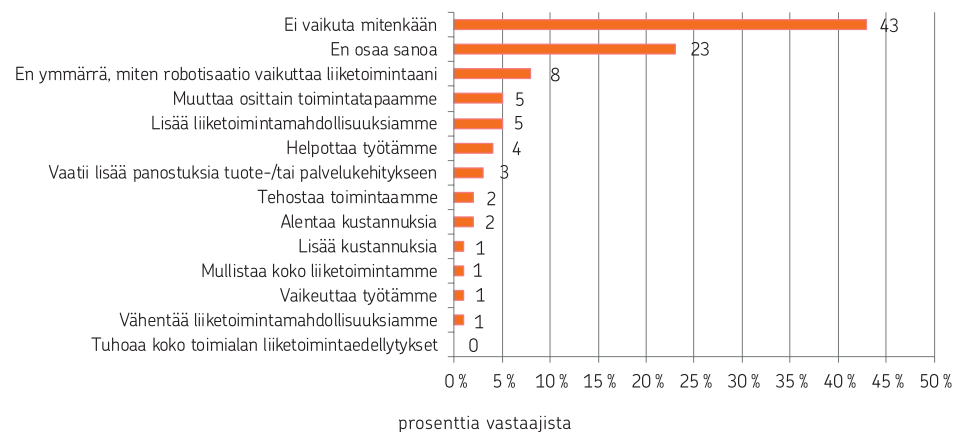
Varsinaissuomalaiset yrittäjät eivät usko robotisaation vaikuttavan heidän omaan liiketoimintaansa, sillä 43 prosenttia vastaajista ilmoittaa, ettei robotisaatio vaikuta mitenkään heidän liiketoimintaansa. Lisäksi joka kolmas vastaaja ei osaa sanoa, miten robotisaatio vaikuttaa hänen liiketoimintaansa tai hän ei ymmärrä, miten robotisaatio vaikuttaa hänen omaan liiketoimintaansa. Selvää näyttäisi kuitenkin olevan, etteivät yrittäjät pelkää robotisaation hävittävän oman toimialan liiketoimintaedellytyksiä.

Myös tekoälyn osalta neljännes vastaajista on sitä mieltä, ettei se vaikuta mitenkään heidän omaan liiketoimintaansa. Samalla 40 prosenttia vastaajista ei osaa sanoa tai ei ymmärrä, miten tekoäly vaikuttaa heidän liiketoimintaansa. Robotisaatiota selvemmin tekoälyn nähdään kuitenkin helpottavan työtä, muutettavan toimintatapoja ja edellyttävän lisää panostuksia tuote- ja palvelukehitykseen.

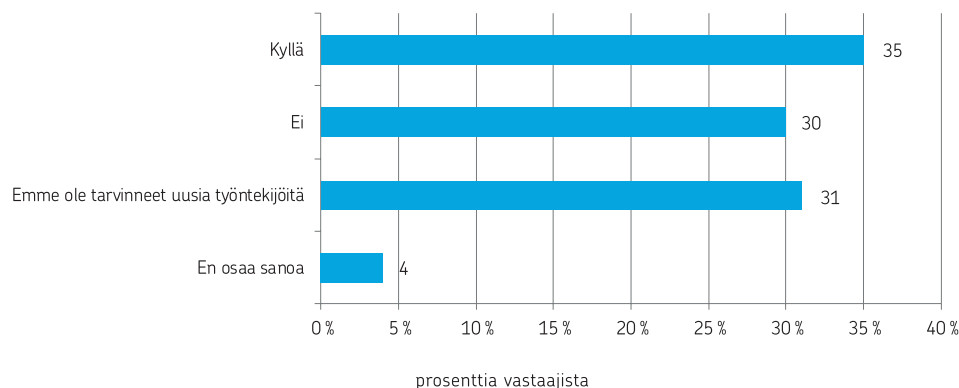
Arvio tekoälyn vaikutuksesta omaan liiketoimintaan

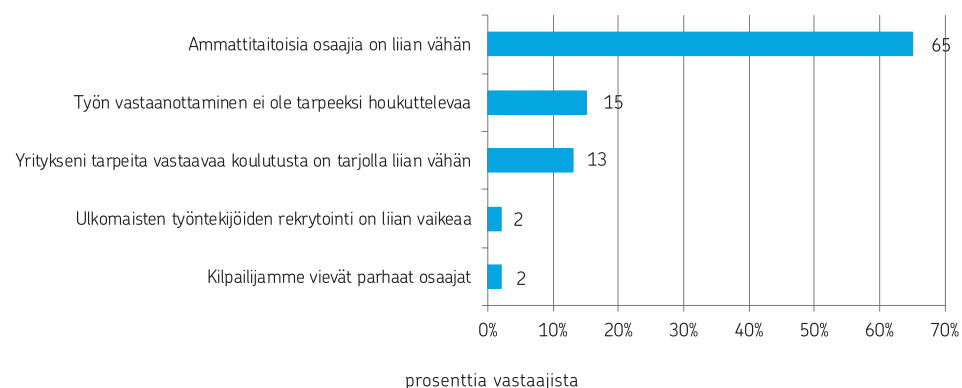
Arvio robotisaation vaikutuksesta omaan liiketoimintaan

Löytyykö yrityksesi riittävästi osaavia työntekijöitä?

Suurin syy siihen, ettei osaavia työntekijöitä löydy

Landskapsprognosen för Egentliga Finland 2019:

Företagarna alltjämt optimistiska i sina ekonomiska förväntningar på det nya året

Resultaten i Landskapsprognosen för Egentliga Finland 2019 visar på förskiktigare ekonomiska förväntningar hos landskapets företagare än i fjol.

Den avmattning i företagens positiva ekonomiska förväntningar som kunde skönjas i fjol har vänt och pekar i år för första gången på fyra år aningen neråt. Trots det är företagarna i Egentliga Finland fortfarande enligt samtliga mätare optimistiska i sina förväntningar på ekonomin för det år som inleds. Resultaten i landskapsprognosen antyder klart att man kan förvänta sig en generell förbättring av såväl företagens omsättning som deras lönsamhet, personalutveckling och investeringar i Egentliga Finland, även om tillväxten är något lägre än under förra året.

I år besvarade svarade 754 företagare, dvs. 10 procent av dem som fick enkäten, frågorna i Landskapsprognosen för Egentliga Finland 2019. Årets Landskapsprognos för Egentliga Finland är den tjugonde i raden som genomförs i samarbete mellan Andelsbankerna i Egentliga Finland och Företagarna i Egentliga Finland.

I företagsprofilen hos dem som svarat har endast små årliga förändringar skett.

Förväntningarnas saldovärde för omsättningsutvecklingen hos företagen i Egentliga Finland ligger på 34, och har därmed sjunkit med 4 enheter sedan i fjol. Fortfarande svarar emellertid 46 procent av företagen att de för sin del förutspår en stigande omsättning, medan 12 procent förutsäger en lägre omsättning än i fjol. Lönsamhetsförväntningarnas saldovärde ligger på 21, vilket innebär en sänkning med 7 enheter från i fjol. Bland företagarna i Egentliga Finland uppskattar 34 procent att deras lönsamhet kommer att förbättras i år, medan 13 procent förutspår en försämring. Förväntningarna på personalutvecklingen har sjunkit med endast 1 enhet från fjolårets saldovärde, och uppgår i år till 13. Ungefär en femtedel av företagen förutspår en personalökning, medan bara 5 procent bedömer att deras personalantal kommer att minska. Saldovärdet för företagens investeringsavsikter ligger på 6, och har därmed sjunkit med 6 enheter från i fjol. Trots en lindrig försämring är tillväxtförväntningarna på ekonomin fortfarande positiva enligt alla de mätare vi använt, och den ekonomiska tillväxten kan i Egentliga Finland förutspås fortsätta även under detta år.

Mest ser företagarna i Åboland fram emot stigande omsättning. Saldovärdet för företagarna i Åboland ligger i år på 51 (+4 enheter från i fjol). Inom Åboregionen ligger saldovärdet för företagens förväntningar på omsättningsutveckling på 37 (+1 enhet från i fjol). Inom de övriga regionkommunerna har förväntningarna på positiv omsättningsutveckling avtagit. Inom Saloregionen ligger saldovärdet på 32 (-11 enheter från i fjol), i Loimaaregionen på 20 (-11 enheter från i fjol), och de svagaste förväntningarna på omsättningsutveckling återfinns i Nystadsregionen, där saldovärdet på 17 också har sjunkit kraftigast (-20 enheter från i fjol).

Även inom lönsamhetsförväntningarna är det i år företagarna i Åboland som är mest förhoppningsfulla. Lönsamhetsförväntningarnas saldovärde är i Åboland 34 (-4 enheter från i fjol), och inom Åboregionen 24

Företagsprofilen hos de företag som deltog i denna Landskapsprognos:

(inom parentes anges förändringen i procentenheter från föregående år)

Placering:		
Åboregionen	63 %	(+3)
Saloregionen	14 %	(-1)
Nystadsregionen	8 %	(-2)
Loimaaregionen	9 %	(+1)
Åboland	6 %	(-1)
Bransch:		
Tjänsteproduktion	45 %	(-3)
Handel	16 %	(+1)
Byggnadsbranschen	17 %	(+2)
Industri	10 %	(-1)
Transportbranschen	6 %	
Lantbruk, fiske och viltnäring	3 %	
Informationsteknik	3 %	(+1)
Antal anställda:		
Enpersons företag	35 %	(-4)
Mycket små företag (2-9)	49 %	(+2)
Små företag (10-49)	13 %	(+1)
Medelstora och stora företag (50-)	3 %	(+1)

(-4 enheter från i fjol). Inom Nystadsregionen är ligger saldovärdet för företagens lönsamhetsförväntningar i år på 21, vilket är 1 enhet högre än i fjol. Inom Saloregionen är motsvarande saldovärde i år 12 (-23 enheter från i fjol), och inom Loimaområdet 5 (-18 enheter från i fjol).

Enligt resultaten i Landskapsprognosen för Egentliga Finland verkar personalantalet i medlemsföretagen i Företagarna i Egentliga Finland stiga från i fjol inom Loimaa- och Åboregionerna. I båda regionkommunerna ligger saldovärdet för personalförväntningar i år på 16. Värdet har för Loimaaregionens del stigit med 7 enheter, och för Åboregionens del med 2. Inom Saloregionen ligger personalförväntningarna på samma nivå som i fjol, med ett saldovärde på 11. Både Åboland och Nystadsregionen har saldovärde 7 för företagens förväntningar på sin personalutveckling, och värdet har sjunkit lika mycket från i fjol i båda regionkommunerna, dvs. med 8 enheter.

Företagen i Egentliga Finland kan med undantag för Loimaaregionen förväntas fortsätta sina investeringar även i år. Loimaaregionen uppvisar i år ett saldovärde för företagens investeringsavsikter på -8 (-25 enheter från i fjol). Inom Åboregionen ligger värdet på samma nivå som i fjol, med ett saldovärde på 9. Inom de övriga regionkommunerna har investeringsavsikterna försämrats från i fjol. Åboland har landskapets högsta investeringsförväntningar, men saldovärdet har ändå sjunkit med 8 enheter, till 13. Inom Nystadsregionen ligger saldovärdet för företagens investeringsavsikter på 4 (-9 enheter från i fjol) och inom Saloregionen på 2 enheter (-10 enheter från i fjol).

Inom informationstekniksektorn ligger företagens förväntningar på positiv omsättningsutveckling i en helt egen klass. Även industri-företagen tror starkt på stigande omsättning jämfört med i fjol. Inom byggnadssektorn ligger dessa förväntningar på samma nivå som i fjol. Inom sektorerna handel, tjänsteproduktion och transport förutspår man

något försämrade tillväxttal för omsättningen i år jämfört med i fjol. Lönsamhetsförväntningarna har i år förbättrats endast inom industrin. Personalen förväntas däremot i år växa inom alla sektorer förutom inom handel, bygg och industri. IT-branschen har i år de mest positiva förväntningarna på det nya året. Investeringsavsikterna varierar kraftigt mellan olika branscher. Förutom inom transportbranschen samt inom lantbruks-, fiske- och viltnäringen ser man emellertid inom alla de övriga sektorerna positivt på utsikterna för hur investeringarna kan utvecklas i år. En bedömning är att investeringarna kommer att öka från i fjol inom sektorerna informationsteknik och handel.

Omsättningsförväntningarna har avtagit något eller stannat på samma nivå som i fjol. Positivast ser det liksom under tidigare år i den största storleksklassen av företag, dvs. de små och medelstora företag som sysselsätter mer än 50 personer, och förväntningarna på omsättningsutveckling avtar successivt i de mindre storleksklasserna. I företag som sysselsätter mer än 50 personer uppskattas personalantalet utvecklas både positivare än i de mindre företagen och mer än i fjol. De företag som besvarade landskapsenkäten förutspår att de kommer att skapa i medeltal 623 nya arbetsplatser under 2019, vilket innebär en ökning med flera tusen arbetsplatser om man ställer siffran i relation till samtliga företag i Egentliga Finland.

Andelsbanken är den avgjort viktigaste bankpartnern för de små och medelstora företagen i Egentliga Finland. I år meddelar 51 procent av alla de företag som besvarade enkäten att Andelsbanken är deras primära bankpartner. De viktigaste samarbetsparterna inom företagens skadeförsäkring i Egentliga Finland är När-Tapiola och OP Vakuutus.

Kvaliteten på bankernas och försäkringsbolagens personliga service visar sig år efter år utgöra den mest avgörande faktorn vid företagens val av bank- och försäkringspartners.

Företagarklimatet håller sig kvar på en hög nivå i Egentliga Finland. 60 % av företagarna (en procentenhet fler än i fjol) uppskattar företagarklimatet i sin hemkommun som gott eller utmärkt. Saldovärdet för företagarklimatet ligger i år på 51, vilket innebär en sänkning med 1 enhet från i fjol. Landskapets bästa kommun vad företagsklimatet beträffar är i år St Karins. Företagarna i Egentliga Finland bedömer att samarbetet mellan hemkommunen och företagen har förbättrats något sedan i fjol. Det bästa samarbetet mellan kommunen och företagen bedöms i år finnas i Nädendal. Den goda tillgången på verksamhetsutrymmen och tomt i Egentliga Finland har aningen försämrats i år. Generellt bedöms bistjänsterna i Egentliga Finland fungera något bättre år i fjol.

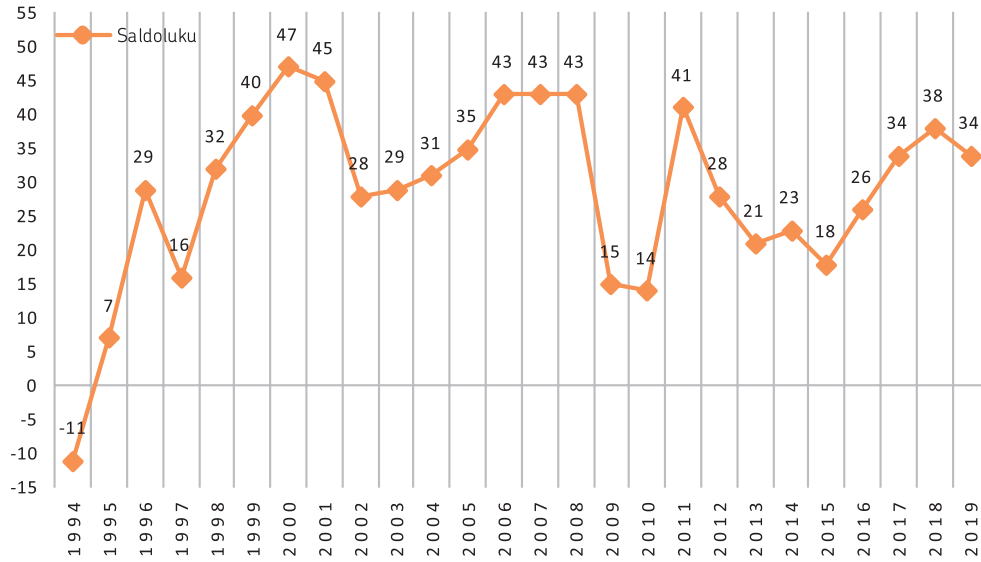
I frågan om huruvida företagen lyckas hitta tillräckligt med kunnig arbetskraft eller inte, eller om företaget över huvud taget av behöver ny arbetskraft fördelas svaren från företagen i Egentliga Finland på tre ganska jämstora delar. Den mest avgörande orsaken till svårigheter att hitta kunnig arbetskraft ligger i bristen på yrkeskunniga personer.

Bland företagarna i Egentliga Finland anser en tredjedel att digitaliseringen är viktig eller mycket viktig för den egna affärsverksamheten. Företagarna är även mycket tillfredsställda med nivån på den egna digitaliseringskompetensen, och majoriteten av de svarande (89 procent) anser att det egna kunnandet ligger på en tillfredsställande eller ännu bättre nivå.

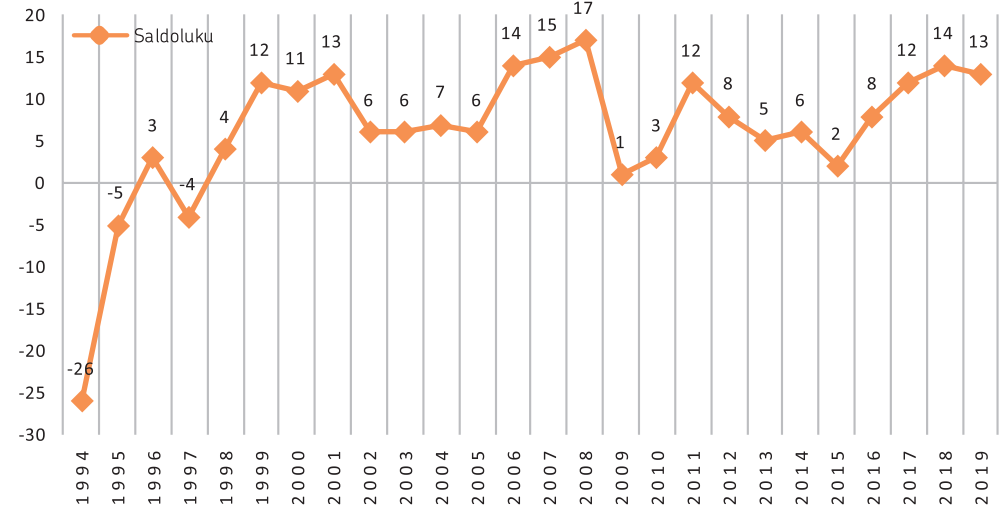
Företagarna i Egentliga Finland tror inte att robotiseringen kommer att inverka på den egna affärsverksamheten, och 43 procent av de företag som besvarade enkäten meddelar att robotiseringen inte alls påverkar deras näringsverksamhet. Även i frågan om artificiell intelligens anser en fjärdedel av dem som svarat att den inte alls inverkar på den egna affärsverksamheten.

Varsinaissuomalaisten yritysten talouskehitysodotukset vuosina 1994–2019

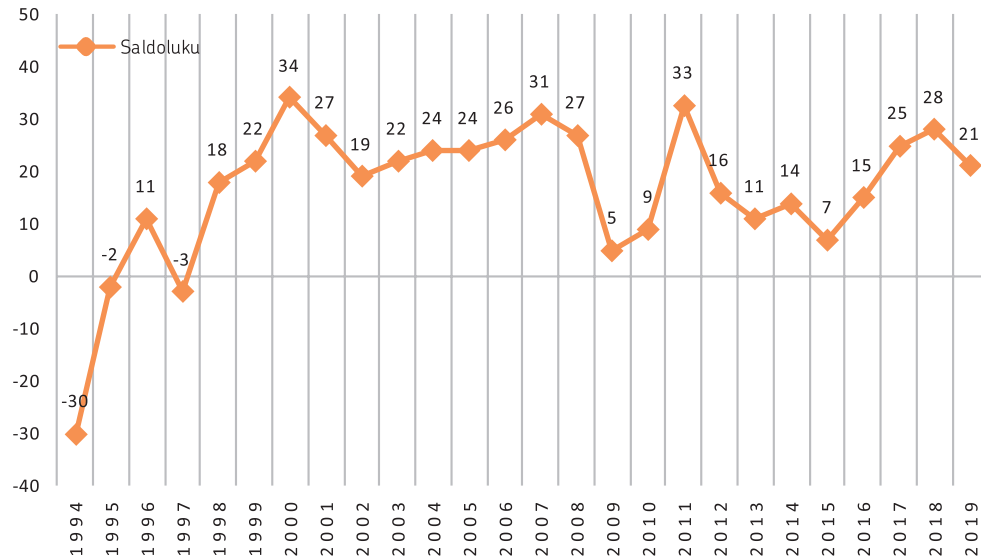
Liikevaihto-odotukset 1994–2019

Henkilöstön määrän odotukset 1994–2019

Kannattavuusodotukset 1994–2019

Investointiaiheet 1994–2019

